

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Pracovná migrácia cudzincov počas pandémie COVID-19
v kontexte Slovenska

Bakalárska práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Pracovná migrácia cudzincov počas pandémie COVID-19
v kontexte Slovenska

Bakalárska práca

Študijný program: Medzinárodné ekonomické vzťahy
Študijný odbor: 6221 7 00 – Medzinárodné ekonomické vzťahy
Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov
a hospodárskej diplomacie
Vedúci záverečnej práce: Mgr. Andrej KINER

Zadanie

Pod'akovanie

Rád by som vyjadril pod'akovanie Mgr. Andrejovi Kinerovi za cenné rady a za usmernenie pri vypracovaní bakalárskej práce.

Čestné prehlásenie

Čestne prehlasujem, že som bakalársku prácu vypracoval samostatne a uviedol všetky použité zdroje.

.....

Abstrakt

RAŠITI, Dardan: *Pracovná migrácia cudzincov počas pandémie COVID-19 v kontexte Slovenska*. - Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov. Vedúci záverečnej práce: Mgr. Andrej Kiner. - Bratislava FMV EU, 2023, 47 s.

Pandémia COVID-19 výrazne poznačila nielen zdravotníctvo, ale aj hospodárstvo a migráciu. Globálna ekonomika sa dostala do recesie v dôsledku opatrení potrebných na zamedzenie šírenia vírusu. Tieto opatrenia mali priamy vplyv na migráciu pracovnej sily, ktorá tvorí dôležitý prvok slovenskej ekonomiky. Cieľom tejto bakalárskej práce je analyzovať dopad pracovnej migrácie počas pandémie COVID-19 na Slovensko, ktorá spôsobila kolaps ekonomiky na štátnej ako aj na svetovej úrovni a preto je potrebné sa touto témou zaoberať. V práci uvediem príklady a možné riešenia tejto problematiky.

Kľúčové slová: migrácia, pracovná migrácia, migranti, pandémia, COVID-19, ekonomika, Slovensko.

Abstract

RAŠITI, Dardan: *Labor migration of foreigners during the COVID-19 pandemic in the context of Slovakia*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of international relations, Department of international relations. – Supervisor: Mgr. Andrej Kiner. Bratislava FMV, EU, 2023, 47 p.

The COVID-19 pandemic has had a significant impact not only on the health sector, but also on the economy and migration. The global economy went into recession as a result of the actions needed to prevent spreading of the virus. These actions had a direct impact on labour migration, which is an important element of the Slovak economy. The goal of this bachelor thesis is to analyse the impact of labour migration during the COVID-19 pandemic in Slovakia, which caused the collapse of the economy on both a national and global level, and therefore it is necessary to discuss this topic. In the thesis I will give examples and possible solutions to this issue.

Key words: migration, labor migration, migrants, pandemic, COVID-19, economics, Slovakia.

Obsah

Zoznam obrázkov, grafov a tabuliek	17
Úvod	9
1 Analýza súčasného stavu	11
1.1 Trh práce na Slovensku.....	11
1.2 Mobilita trhu práce na Slovensku	13
1.3 Konceptualizácia migrácie.....	15
1.4 Migračná politika na Slovensku.....	15
1.4.1 Predpokladaný vývoj migrácie.....	19
1.4.2 Integračná politika.....	20
1.5 Push a pull faktory	23
2 Cieľ, metodika práce a metódy skúmania	25
3 Výsledky práce a diskusia	26
3.1.1 Pobyť občana Európskej únie	28
3.1.2 Názory respondentov na tému ich integrácie na Slovensku.....	36
3.1.3 Názory respondentov na tému ich integrácie na Slovensku počas COVID-19.....	39
Záver	42
Zoznam použitej literatúry	43

Zoznam obrázkov, grafov a tabuliek

Obrázok 1 Najčastejšie push a pull faktory	23
Graf 1 Porovnanie krajín V4 MIPEX	14
Graf 2 Pracujúca populácia na Slovensku a v zahraničí.....	16
Graf 3 Počet platných pobytov pre cudzincov k 31.12.2020 a k 31.12.2021	26
Graf 4 Počet platných pobytov pre štátnych príslušníkov tretích krajín.....	27
Graf 5 Počet platných pobytov pre štátnych príslušníkov tretích krajín.....	28
Graf 6 Počet pobytov udelených štátnym príslušníkom tretích krajín.....	29
Graf 7 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa vzdelania – ženy.....	30
Graf 8 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa vzdelania – muži	30
Graf 10 Miera nezamestnanosti na trhu práce vo veku 15 – 74 rokov	32
Graf 9 Miera nezamestnanosti na trhu práce vo veku 20 - 64 rokov.....	32
Graf 11 Zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín s udeleným povolením na zamestnanie na území Slovenskej republiky podľa pohlavia.....	33
Graf 12 Zamestnávanie občanov tretích krajín na území Slovenskej republiky podľa stupňa vzdelania	34
Graf 13 Zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín s udeleným povolením na zamestnanie na území Slovenskej republiky podľa vykonávanej profesie	35
Tabuľka 1 Migračná politika SR s výhľadom do roku 2020	19
Tabuľka 2 Počet obyvateľov.....	20
Tabuľka 3 Porovnanie tržieb 2021 – 2022	22

Úvod

Za celé dekády ľudského bytia boli dôvody migrácie v podstate rovnaké. Migrácia nie je nový fenomén, ľudia migrovali vždy, utekali pred vojnovými konfliktami, útlakom a lepším zárobkom. Už naši predkovia migrovali za prácou do Ameriky, kde sa ich aj mnoho usadilo. No väčšinou to bolo spojené s vidinou dosiahnutia lepšieho životného komfortu.

Už migrácia z obdobia druhej svetovej vojny bola spojená s ekonomickým rozvojom, vplyvom faktorov dopytu a ponuky sústredenej na pracovnú silu, ale aj vplyvom ekonomických, sociologických a politických faktorov.

Aktuálna situácia, vzhľadom na celosvetovú pandémiu COVID-19 mala dopad na všetky sektory a nie je tomu inak ani pri pracovnej migrácii cudzincov. Spomínané infekčné ochorenie s názvom COVID-19 nás všetkých zasiahlo v roku 2020. Život, aký sme poznali, sa zmenil a museli sme si začať zvykať na lockdown. V roku 2022 sa začína všetko vracieť do normálu, otvárajú sa reštaurácie, kiná, školy a iné zariadenia. Zo stereotypu, z ktorého sme už dávno vyšli, musíme nájsť cestu naspäť. O prácu prišlo veľa ľudí a množstvo firiem čelilo ekonomickým komplikáciám. Ľudia nepredpokladali, že niečo ako pandémia by mohlo kompletne ochromiť svetovú ekonomiku ale stalo sa.

Spomínaná pandémia spôsobila viacero problémov nielen v štátnych spoločnostiach, súkromných firmách, ale aj v domácnostiach, tzn. strata zamestnania, z čoho plynie aj strata príjmu. Rozhodol som sa zaoberať touto témou, pretože je to jeden z veľkých problémov, ktorým v dôsledku pandémie Slovensko čelí a bude čeliť aj mnoho rokov po nej.

Cieľom bakalárskej práce je poskytnúť komplexný pohľad na pracovnú migráciu cudzincov počas pandémie COVID-19 v kontexte Slovenska a na hlavné problémy a riziká súvisiace s ňou. Teoretická časť obsahuje jednotlivé charakteristiky hlavných, kľúčových pojmov a objasnenie problematiky. V druhej časti bakalárskej práce som analyzoval dostupné štatistické ukazovatele týkajúce sa danej problematiky a zaoberal sa informáciami z riadeného rozhovoru respondentov, ktorí boli ovplyvnení pandemickou situáciou, ktorá ich donútila imigrovať na Slovensko z dôvodu lepšieho finančného ohodnotenia a lepšieho života.

V dôsledku pandémie COVID-19 začala migrácia z tretích krajín, čo narušilo ponuky práce na trhu a s tým súvisiace platové ohodnotenie. Ochota výkonu práce za menej peňazí odrádza Slovákov uchádzať sa o jednotlivé pracovné pozície, naopak

pre migrantov sú tieto prostriedky dostačujúce a výhodné aj napriek komplikáciám. Táto skutočnosť spomaľuje vývoj mzdového ohodnotenia, čo spôsobuje, že Slováci sú nútení migrovať za lepšími pracovnými ponukami do zahraničia.

1 Analýza súčasného stavu

COVID-19 alebo odborné pomenovanie SARS-CoV-2 je infekčné vírusové ochorenie, ktoré napáda predovšetkým respiračný systém človeka. V roku 2020 sa po prvý raz objavilo toto respiračné ochorenie v Číne. Na Slovensku bol zaznamenaný prvý prípad ochorenia COVID-19 dňa 06.03.2020,¹. Vírus sa začal šíriť neprimeraným tempom, postihoval každú krajinu a všetky vekové kategórie obyvateľstva. Narastajúce počty úmrtí, ktoré spôsoboval vírus COVID-19, donútili predstaviteľov štátov urýchlene konať, aby znížili riziká nákazy a následný dopad na prosperitu krajiny. Vlády prijímali rôzne opatrenia na obmedzenie cestovania občanov z iných krajín do svojho územia s cieľom minimalizovať nekontrolované šírenie vírusu. Týmito opatreniami bola obmedzená najmä mobilita ľudí.

Kevin Hassett, bývalý predseda rady ekonomických poradcov prezidenta Trumpa, koncom mája 2020 zdôraznil, že vírus významne nezmení naše ekonomické fundamenty. Pandémia, hoci sa často prirovnáva k vojne, neničí fyzický kapitál, ako sú továrne, kancelárske budovy alebo stroje. Hoci musíme čeliť stratám na životoch a neistote týkajúcej sa zdravia tých, ktorí sa nakazili touto chorobou, väčšina z nás neprišla o ľudský kapitál, teda o intelektuálne schopnosti a skúsenosti.²

1.1 Trh práce na Slovensku

Trh práce je jeden z kľúčových faktorov v každej ekonomike, spolu s trhom tovarov a služieb a finančným trhom. Stav trhu práce má veľký vplyv na celkový stav ekonomiky. Pracovnou silou na trhu práce sú ľudia a ekonomicky sa pre nich používa termín „domácnosti“. Tieto domácnosti tvoria ponuku na trhu práce. Na druhej strane, dopyt po práci, teda po pracovnej sile, pochádza od firiem a inštitúcií z rôznych sektorov vrátane súkromného a verejného. Dopyt po práci sa netýka len výrobného sektora, pretože spoločnosti poskytujúce služby tiež vytvárajú čoraz väčší dopyt po pracovnej sile.³

---

¹ TOMŠÍK, Robert, et al. *Pohľad rodičov na vzdelávanie počas pandémie covid-19 na Slovensku – porovnanie rodičov detí so špeciálnymi potrebami a rodičov detí bez identifikovaných špeciálnych potrieb*. Brno : Pedagogická orientace, 2020. [cit. 2022-02-15]. ISSN: 1805-9511.

² BOURNE, Ryan, *Ekonomie v jednom viru*. Praha: Liberálni Institut, 2022. [cit. 2023-06-27]. ISBN:978-80-86389-70-7. s. 301.

³ MIHÁĽOVÁ, Paulína, et al. *Trh práce v ekonomických súvislostiach*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2022. ISBN: 978-80-571-0466-7. s. 15.

Pre slovenský pracovný trh je charakteristické, že Slovensko ťažilo z lacnej a kvalifikovanej pracovnej sily a dobrej infraštruktúry. V období rokov 2002 až 2012 opustilo Slovensko približne 300 000 vysokoškolsky vzdelaných mladých ľudí. Jednalo sa predovšetkým o absolventov medicíny a o ľudí z východného Slovenska, pre ktorých bolo a naďalej je minimum pracovných príležitostí v ich regióne. Pozitívna však nie je ani emigrácia nádejných, talentovaných študentov, ktorí sa rozhodli pre štúdium na zahraničných univerzitách.⁴ Slovenskí študenti sa rozhodujú pre zahraničné univerzity najmä z dôvodu nízkej dôvery v slovenské školstvo. Popri štúdiu si množstvo z nich nájde prax v odbore a následne sa rozhodne pokračovať na ich pracovnej pozícii aj po ukončení štúdia. Podľa ankety, ktorú vytvorila Podnikateľská aliancia Slovenska, sa až 42 opýtaných z 81 neplánovalo vrátiť naspäť na Slovensko po ukončení štúdia a 23 opýtaných to malo v pláne, 16 opýtaných nevedelo. Nadpolovičná väčšina opýtaných študovala ekonomické vedy a zároveň 62 opýtaných študovalo v Českej republike.⁵

„Vo všeobecnosti možno konštatovať, že od vzniku Slovenskej republiky v roku 1993 sa vonkajšie migračné toky na Slovensko aj smerom z neho zvyšovali. Tieto migračné toky majú rozličné pozadie a dôvody a zároveň samotní migranti majú rôzny právny status. Významným faktorom ovplyvňujúcim medzinárodnú migráciu bol vstup Slovenska do EÚ dňa 1. mája 2004 a do Schengenského systému dňa 21. decembra 2007, ktorý skokovo zvýšil medzinárodnú migráciu, avšak tento efekt bol dočasný. I keď intenzita migrácie v dlhodobom meradle rastie, v porovnaní s väčšinou členských štátov EÚ zostáva na relatívne nízkej úrovni v porovnaní s celkovým počtom obyvateľov.“⁶ Spomenúť môžeme aj vstup SR do OECD v roku 2000 a vstup EÚ do NATO v roku 2004.

Rok 2020 možno považovať za historický rok. V dôsledku pandémie sa celosvetový ale aj slovenský HDP dostal do recesie. Je potvrdené, že pandémia bude mať dlhodobý negatívny dopad na celosvetovú ekonomiku. Poznačené sú všetky ekonomické oblasti nielen samotné výrobné procesy, trh práce, podnikateľské prostredie, ale aj správanie spotrebiteľov, cestovanie a vzdelávanie. V roku 2020 HDP na Slovensku predstavoval 91,1 miliardy eur. Nominálny HDP (bežný) sa teda medziročne prepadol o 2,9 % a reálny HDP (stály) sa prepadol o 5,2 %. V roku 2021 dosiahol HDP nominálnu

---

⁴GUZI, Martin - FABO, Brian. *Employ Slovakia final report*. [online]. Luxemburg : ESPON projects, 2021. 52 s. [cit. 2022-02-17]. ISBN: 978-2-919816-00-2. Dostupné na: <https://www.espon.eu/sites/default/files/attachments/EMPLOY-Slovakia.pdf>

⁵ KREMSKÝ, Peter. Talenty pre Slovensko. [online]. [cit. 2023-06-27].

⁶ HERIBAN, Richard. The relation between COVID incidence and internal mobility in districts in Slovakia. [online]. 2021. [cit. 2023-06-27]. s. 69.

hodnotu 97,1 miliardy eur, čím medziročne vzrástol o 3 % (v stálych cenách). K 31. decembru 2021 mala Slovenská republika 5 434 712 obyvateľov. Z čoho 51 % žien a 49 % mužov. Za rok 2021 sa na Slovensku narodilo 56 565 detí a zomrelo 73 461 osôb. Na Slovensko imigrovalo 5 733 osôb a emigrovalo 3 395 osôb. Celkový úbytok obyvateľstva teda predstavuje 14 558 osôb.⁷

1.2 Mobilita trhu práce na Slovensku

Mobilitu na slovenskom trhu práce možno charakterizovať ako nepriaznivú, pretože imigranti čelia nepriaznivej politike na Slovensku. Mobilitu na trhu práce skúma aj MIPEX (The Migrant Integration Policy Index), ktorý hodnotí vládnu podporu pri integrácii migrantov v Európe ale aj vo svete. MIPEX hodnotí krajinu podľa bodov od 0 do 100. Krajina s najvyšším bodovým ohodnotením 100 je tým pádom najviac priaznivá pre imigrantov, nakoľko môžu očakávať rovnaké zaobchádzanie ako majú občania danej krajiny. Slovensko je medzi krajinami MIPEX predposledné. Dokonca aj po zavedení zmeny týkajúcej sa postupu uznávania diplomov štátnych príslušníkov tretích krajín. Isté kategórie prisťahovalcov naďalej čelia prekážkam pri ich integrácii na trh práce ako taký. Občania tretích krajín dostávajú na SR len malú alebo žiadnu cieľnú podporu na ich potreby v oblasti zamestnania.

MIPEX skúma celkovo osem oblastí politik integrácie, ktorými sú: mobilita na trhu práce, zjednotenie rodiny, vzdelávanie, politická participácia, trvalý pobyt, prístup k občianstvu, ochrana pred diskrimináciou a zdravotná starostlivosť.

Prostredníctvom kvantitatívnych analýz identifikoval výskumný tím MPG (The Migration Policy Group) tri kľúčové dimenzie, ktoré tvoria základ pre všetky oblasti politiky integrácie v krajine. Tieto tri dimenzie pomáhajú opísať celkový prístup krajiny k integrácii:

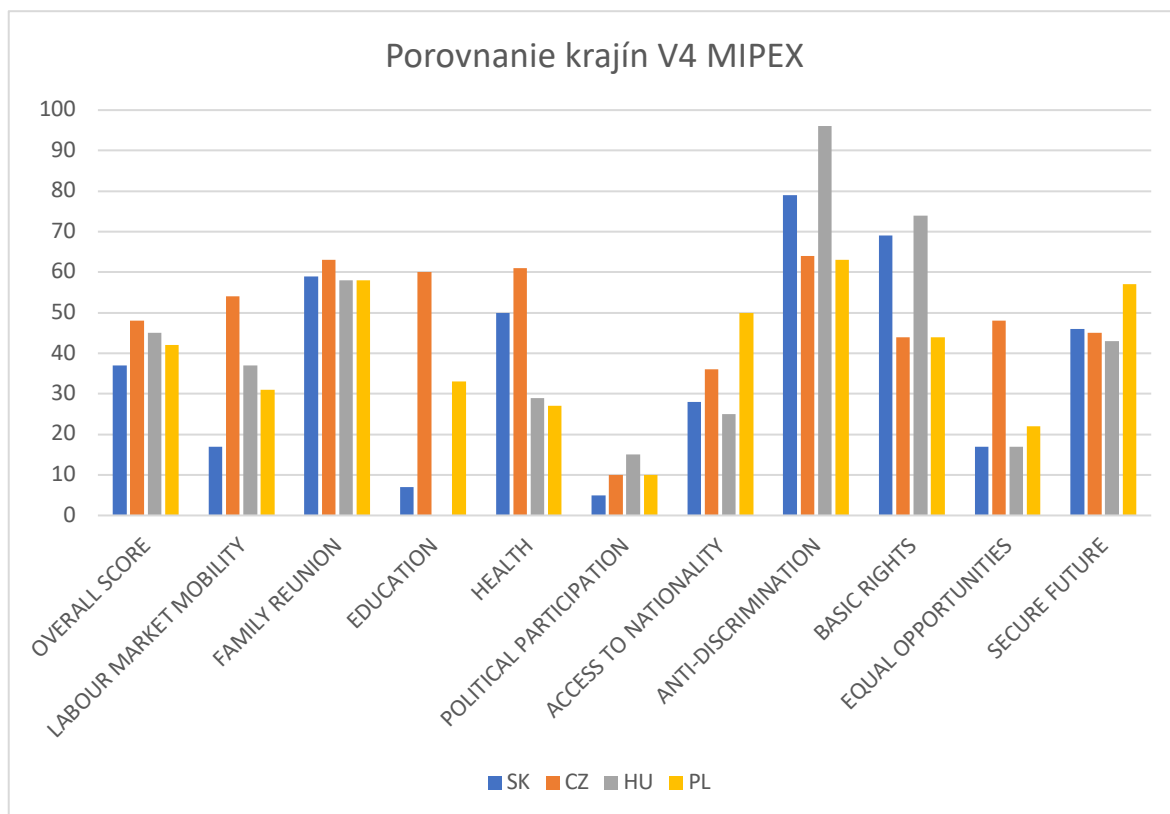
- **Základné práva:** Pri prvej dimenzii sa skúma či sú imigrantom zabezpečené rovnaké práva ako domácemu obyvateľstvu. Jedná sa najmä o rovnaké právo na prácu, vzdelávanie, zdravotnú starostlivosť a nediskrimináciu.
- **Rovnaké príležitosti:** Pri druhej dimenzii sa skúma, či majú imigranti možnosť dostať podporu na dosiahnutie rovnakých príležitostí ako domáce obyvateľstvo.

---

⁷ ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. *Sčítanie obyvateľov, domov a bytov* [online]. [cit. 2021-02-20]. Dostupné na: <https://www.scitanie.sk/>

Predovšetkým sa jedná o ciele podpora v oblasti vzdelávania, zdravotnej starostlivosti a politického zapojenia.

- Zabezpečenie budúcnosti: Pri tretej dimenzii sa skúma či sa môžu imigranti dlhodobo usadiť a cítiť sa v krajine bezpečne. Napríklad sa jedná o zjednotenie rodiny, trvalý pobyt a prístup k občianstvu.⁸

Graf 1 Porovnanie krajín V4 MIPEX

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z MIPEX

Pre porovnanie sme si zvolili krajiny V4 a využili sme všetky indikátory, ktoré boli dostupné. Najviac bodov dosiahlo spomedzi krajín V4 Česko a to 48 bodov. Druhé bolo Maďarsko so 45 bodmi. Ako tretie sa umiestnilo na našom grafe Poľsko so 42 bodmi a ako posledné z krajín V4 sa umiestnilo Slovensko s 37 bodmi.

Na tomto grafe môžeme vidieť, že medzi silné stránky Slovenska patria antidiskriminácia, základné ľudské práva a rodinné väzby. Na druhej strane Slovensko nedosiahlo vysoké hodnotenie v účasti na politickom živote, v rovnosti príležitostí, vo vzdelávaní a v mobilite na trhu práce v porovnaní s ostatnými krajinami V4.

⁸ MIGRANT INTEGRATION POLICY INDEX.[online]. [cit. 2022-04-17]. Dostupné na: <https://www.mipex.eu/slovakia>

1.3 Konceptualizácia migrácie

Medzinárodná organizácia pre migráciu definuje migráciu ako pohyb osôb respektíve skupín osôb ako v geografickom tak aj v sociálnom priestore, ktorý je spojený s prechodnou alebo trvalou zmenou miesta pobytu.⁹

Migrácia začala už vo veľmi skorých dobách. Jednalo sa predovšetkým o základné ľudské potreby ako napríklad jedlo a voda. Keď ich mali ľudia na jednom mieste nedostatok, boli nútení premiestniť svoje obydlia do inej oblasti. Najčastejším a najlepším príkladom je fakt, že väčšina miest sa nachádza pri riekach alebo všeobecne pri vode. Dôvodom osídlenia území v blízkosti riek bol jednoduchší prístup k vode z dôvodu poľnohospodárstva. Ďalší významný faktor bol, že vodné cesty boli po dlhé stáročia základom prepravy väčšiny tovarov. Dnes už sú dôvody o niečo komplexnejšie ako napríklad ekonomická situácia v krajine, politické režimy, vojenské konflikty, pracovné povinnosti alebo príležitosti a tak ďalej. Podstata však zostáva rovnaká, teda zabezpečenie základných ľudských potrieb, ktoré sa medzičasom zmenili a rozvinuli. V dnešnej dobe sú pre väčšinu populácie najdôležitejšie práve peniaze. Práve z tohto dôvodu je najčastejším dôvodom migrácie ekonomická situácia a hľadanie lepšieho života za hranicami svojej domoviny.

Vzhľadom na vývoj populácie ako takej by sme mohli pojem migrácia označiť za tzv. fenomén ľudských dejín, keďže sťahovanie národov bolo samozrejmosťou v doteraz každej spoločensko-ekonomickej ére. Migrácia ako ucelený spoločenský jav by sa tak dala považovať za neoddeliteľnú súčasť rastu spoločnosti, s ktorou súvisí celý rad vedných disciplín. Konkrétne sa jedná o sociológiu, politológiu, geografiu, demografiu, ale aj o sociálnu psychológiu a ekonómiu.¹⁰

1.4 Migračná politika na Slovensku

Uznesenie vlády č. 846 zo 16. novembra 1993, ktoré bolo prijaté vládou SR a ktorým boli prijaté zásady migračnej politiky Slovenskej republiky, je považované za základy migračnej politiky na Slovensku. Začiatkom roka 2005 bola vládou schválená

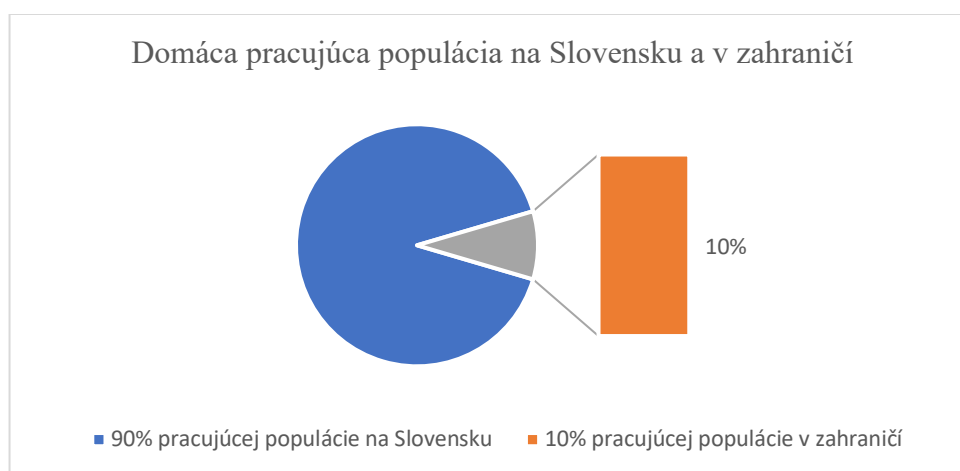
---

⁹ *Základné pojmy v oblasti migrácie a integrácie cudzincov.* [online]. [cit. 2023-06-27].

¹⁰ BAKOŠOVÁ, Andrea - BULLA, Róbert - BUGÁR, Štefan - KOZÁROVÁ, Eva. *Pracovná migrácia z tretích krajín a jej vplyv na trh práce v SR I.: národný projekt (odborná analýza a identifikácia spoločenských výziev)* [online]. 2019. 459 s. [cit. 2022-03-03] Dostupné na: https://www.ia.gov.sk/data/files/np_PKSD/Analzy/Stat/Pracovna_migracia_z_tretich_krajin_a_jej_vplyv_n_a_trh_prace_v_SR_I._NP_PKSD.pdf

konceptia migračnej politiky, ktorá nadväzovala na medzinárodné dohovory. Migračný úrad Ministerstva vnútra Slovenskej republiky zodpovedá za realizáciu a dopady migračnej politiky na Slovensku.

Migrácia zo Slovenska sa týka najmä ľudí, ktorí opúšťajú krajinu kvôli lepšie platenej práci alebo kvôli kvalitnému štúdiu v zahraničí alebo lepšími životnými podmienkami. Faktom je, že číslo sa každým rokom zvyšuje. Čo sa týka pracujúcej populácie (viď Graf 2) až 10 percent pracuje v zahraničí, pričom len z vysokoškolsky vzdelaných ľudí do 35. roku opúšťa krajinu až 10 tisíc obyvateľov za rok. Z toho vychádza, že odchádza približne každý tretí absolvent vysokej školy, pričom väčšina z nich zastáva nízko kvalifikovanú pozíciu z dôvodu vyššieho zárobku ako v tuzemsku vo svojom odbore. Populácia na Slovensku starne. Príčinou je nielen fakt, že máme nízku fertilitu, ale aj skutočnosť, že mnoho mladých ľudí odchádza do zahraničia.¹¹

Graf 2 Pracujúca populácia na Slovensku a v zahraničí

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov zo Štatistického úradu SR

Prijatím uznesenia vlády SR č. 846 z roku 1993 a po ňom prijatej koncepcie migračnej politiky z roku 2005, to možno považovať za akési východisko pre riešenie migračnej politiky. V rozmedzí rokov 1993 až 2005 sa vyvíjal nielen obsah migračnej politiky, ale aj možné formy a metódy jej realizácie na území Slovenska. Tým, že Slovenská republika sa stala členom EÚ, nastali isté zmeny súvisiace s riešením migračnej

¹¹ BAKOŠOVÁ, Andrea - BULLA, Róbert - BUGÁR, Štefan - KOZÁROVÁ, Eva. *Pracovná migrácia z tretích krajín a jej vplyv na trh práce v SR I.: národný projekt (odborná analýza a identifikácia spoločenských výziev)* [online]. 2019. 459s. [cit. 2022-03-03] Dostupné na: https://www.ia.gov.sk/data/files/np_PKSD/Analzy/Stat/Pracovna_migracia_z_tretich_krajin_a_jej_vplyv_n_a_trh_prace_v_SR_I._NP_PKSD.pdf

politiky.¹² Jednalo sa napríklad o **zákon č. 48/2002 Z. z.** o pobyte cudzincov, ktorý nadobudol právnu účinnosť v roku 2002, no prešiel výraznými novelizáciami v období 2004 – 2008 z dôvodu transpozícií viacerých smerníc EÚ, ale aj z dôvodu vstupu do Schengenského priestoru. Vďaka tomu došlo na Slovensku k výraznému posilneniu postavenia jednotlivcov z krajín Európskeho hospodárskeho priestoru. Prakticky sa ich práva (aj práva ich rodinných príslušníkov) rovnali právam občanov Slovenskej republiky. Pre štátnych príslušníkov tretích krajín sa ale situácia výrazne skomplikovala a proces udeľovania pobytov hodnotili ako zdĺhavý, zložitý a byrokratický. Ďalším významným zákonom pre cudzincov bol aj **zákon č. 5/2004 Z. z.** o službách zamestnanosti, ktorý nadobudol platnosť v roku 2004. Zákon upravuje právne vzťahy pri poskytovaní služieb zamestnanosti a ustanovuje cudzincom a ich rodinným príslušníkom totožné postavenie v právnych vzťahoch ako majú občania Slovenskej republiky.¹³

To bolo podnetom na zmeny v migračnej stratégii, avšak so zreteľom na celý rad medzinárodných dokumentov, ktoré obsahovo smerovali k vytvoreniu ucelenej migračnej a azylovej politiky všetkých členských štátov EÚ. Prijatie koncepcie má niekoľko cieľov. V jej záujme sú nielen ochrana národných záujmov Slovenska v oblasti migrácie, ale aj prezentácia jej vlastných postupov pri harmonizácii právnych predpisov v súlade s právom Európskej únie ako aj pri tvorení nových predpokladov dôležitých k implementácii politík v tejto oblasti.¹⁴

Jednotlivé ministerstvá prijali rôzne opatrenia súvisiace s migračnou politikou na Slovensku. Napríklad Ministerstvo zahraničných vecí SR zdôrazňuje rozvoj vzájomne zvýhodnených partnerstiev medzi krajinami pôvodu, tranzitnými krajinami a Slovenskom v súvislosti s nelegálnou migráciou. V rámci spolupráce štátov V4 bola požiadavka na dôslednejšiu ochranu štátnej hranice v rámci Schengenskej dohody. Ministerstvo vnútra SR rozdelilo opatrenia migračnej politiky do jednotlivých oblastí, pričom cieľavedome spolupracuje s expertami EÚ na príprave štúdie so zriadením nového Migračného úradu Slovenskej republiky. Tento krok je potrebný k prispôsobeniu realizácie migračnej politiky európskym podmienkam.

Ďalším ministerstvom, ktoré prijalo opatrenia v rámci migračnej politiky, je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Vzhľadom na nárast ekonomickej aktivity

---

¹² Uznesenie vlády SR č. 846 z dňa 16.01.1993- Zásady migračnej politiky

¹³ DIVINSKÝ, Boris. Migračné trendy v Slovenskej republike po vstupe krajiny do EÚ (2004 – 2008). [online]. 2009. [cit. 2023-06-27]. s. 96-97.

¹⁴ Uznesenie vlády SR č. 846 z dňa 16.01.1993- Zásady migračnej politiky

firiem či už domácich alebo zahraničných, čo má vplyv na väčší dopyt po pracovnej sile, opatrenia sa týkali podpory legálnej migrácie a teda aj sociálnej integrácie cudzincov do spoločnosti. Venovalo sa aj pomoci znevýhodneným skupinám (cudzincov a azylantov) ale najmä pomoci maloletým bez sprievodu. Ministerstvo školstva SR sa sústredilo na transponovanie Smernice Rady 2004/114ES o podmienkach prijatia príslušníkov 3. krajín na účely štúdia, výmenu žiakov, neplateného odborného vzdelávania či dobrovoľnej služby do vnútroštátnej legislatívy. Ministerstvo prijalo opatrenia na roky 2005 – 2014. Plnenie Ministerstva spravodlivosti bolo sústredené na úsek postihovania nelegálnej migrácie a obchodovania s ľuďmi. Následne to bola spolupráca na príprave právnych nástrojov či dokumentov v rámci medzinárodnej spolupráce. Ministerstvo zdravotníctva sa zameralo na vytvorenie podmienok v zdravotnej starostlivosti, aby bola na úrovni zhodnej so starostlivosťou, ktorá je poskytovaná v krajinách EÚ.

V roku 2004 Slovenská republika vstúpila do Európskej únie, vďaka čomu sa zjednodušili podmienky na cestovanie. Občania Európskej únie môžu slobodne cestovať, podnikáť, študovať a žiť v rámci Schengenského priestoru bez cestovného pasu a hraničných kontrol. Hraničné kontroly sú za to posilnené v oblasti vonkajších hraníc. V Schengenskom priestore sa celkovo nachádza 26 krajín, z čoho 23 krajín sú členskými krajinami Európskej únie a tri, ktoré nie sú jej členmi. Konkrétne sa jedná o Švajčiarsko, Island, Nórsko a Lichtenštajnsko. Cyprus, Bulharsko a Rumunsko sú krajiny, ktoré majú do Schengenského priestoru vstúpiť v budúcnosti. Denne prekračuje vnútorné hranice Schengenského priestoru okolo 3,5 milióna ľudí. Každý občan EÚ môže žiť 3 mesiace v inom členskom štáte bez nutnosti upovedomenia úradov. Ak sa jedná o dlhšie obdobie, je za potreby upovedomiť úrad v danej krajine a s občanom musí byť nakladané rovnako ako s občanom príslušného štátu. Schengenský priestor má aj rovnakú vízovú politiku pre krátkodobé pobyty občanov z tretích krajín. V roku 2015 EÚ zasiahla migračná kríza, ktorej sa obávali niektoré členské štáty a rozhodli sa znova zaviesť kontroly na vnútorných hraniciach z obavy o bezpečnosť. Jedným z dôvodov bol aj teroristický útok, ktorý sa toho roku odohral v Paríži.¹⁵

Migračná politika pozostáva z politík, ktoré sa líšia či už samotným cieľom alebo jednotlivými nástrojmi danej politiky. Týka sa to celkového procesu od udeľovania víz, cez kontrolu hraníc a podmienok pre nadobudnutie medzinárodnej ochrany až

---

¹⁵ Európska únia. *Schengen: európsky priestor bez hraníc*. [online]. [cit. 2022-03-27]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/news/sk/headlines/security/20190612STO54307/schengen-europsky-priestor-bez-hranic>

po zabránenie neoprávnenému prekročeniu hraníc. Medzinárodným právom je spomedzi migračných politík podmienená oblasť azylu. Ako cituje vo svojej práci Weberová, azylová politika sa v praxi zameriava na nasledovné, čo je podložené dokumentom o „Migračnej politike SR s výhľadom do roku 2020“¹⁶:

Tabuľka 1 Migračná politika SR s výhľadom do roku 2020

Migračná politika SR s výhľadom do roku 2020	<i>Postavenie ochrany podľa Ženevského dohovoru z roku 1951 o právnom postavení utečencov a New Yorkského protokolu z roku 1967 týkajúceho sa právneho postavenia utečencov – azylanti.</i>
	<i>Poskytovanie medzinárodnej ochrany podľa práva EÚ (tzv. kvalifikačná smernica) – cudzinci s poskytnutou doplnkovou ochranou.</i>
	<i>Poskytovanie dočasného útočiska – odídenci.</i>
	<i>Podpora pre ďalší rozvoj interného mechanizmu kontroly a zabezpečenia kvality azylového konania.</i>
	<i>Zodpovednosť pri realizácii integrácie azylantov a perspektívne cudzincov s poskytnutou doplnkovou ochranou, ktorým sa povolí dlhodobý pobyt.</i>
	<i>Aktívne zapájanie sa do medzinárodných procesov zdieľania bremena migrácie (relokácia, presídľovanie aktivity).</i>

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Weberová Zuzana, 2018

1.4.1 Predpokladaný vývoj migrácie

Vstup Slovenskej republiky do Európskej únie znásobil počet imigrantov v krajine. Aj napriek tomu bol ich podiel na populácii SR najnižší v rámci všetkých členských štátov Európskej únie. Avšak je problematické stanoviť presný počet prisťahovaných do krajiny za účelom spojenia rodiny.

Za jeden z faktorov vplývajúcich na vývoj migrácie možno považovať aj skutočnosť, že časť imigrantov s nadobudnutým povolením na pobyt, či už za účelom podnikania alebo zamestnania, prípadne štúdia a i. žije v partnerskom či manželskom zväzku, čo môže prispieť k zvýšeniu pôrodnosti na Slovensku. Konkrétny odhad

¹⁶ WEBEROVÁ, Zuzana. *HODNOCENÍ SOUČASNÉ AZYLOVÉ A INTEGRAČNÍ POLITIKY SLOVENSKA*. Praha: Diplomová práca, 2018. 92 s. [online]. Dostupné na: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/105014/120320491.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

narodených detí v takýchto zväzkoch nebol určený, z toho dôvodu v rámci reprodukčných procesov v SR nemôže tento fakt znamenať relevantné číslo. Podobne v prípade azyllantov bolo zaevidovaných len niekoľko demografických udalostí ako uzavretie manželstva, či narodenie dieťaťa. Z uvedeného plynie, že imigranti sa len zanedbateľnou časťou podieľajú na prirodzenom pohybe Slovenskej populácie.

Vývoj Slovenskej populácie ako takej nemožno považovať za optimistický. Na základe prognóz na obdobie ďalších 30 rokov je predpokladaný pokles počtu obyvateľov Slovenska až na približne 4,7 mil. V porovnaní s rokom 2006 by uvedená hodnota mala byť nižšia o 13 percent. Do roku 2050 je predpoklad, že vplyvom starnutia populácie Slovenska, bude nárast počtu obyvateľov nad 65 rokov takmer o 2,5 krát, vid' Tabuľka 2. Okrem toho väčšia časť obyvateľstva bude dosahovať vek 50+. V dôsledku toho by mal prirodzený úbytok dosahovať približne 30 000 osôb / rok. K čiastočnému zmierneniu týchto výstupov by mal prispieť migračný prírastok. Dalo by sa predpokladať, že Slovensko tým získa za obdobie 30 rokov približne 110 až 200 tisíc osôb vďaka zahraničnému sťahovaniu.¹⁷

Tabuľka 2 Počet obyvateľov

Ukazovateľ	rok 2025		rok 2050	
	EUROSTAT	UNO	EUROSTAT	UNO
Počet obyvateľov	5 237 000	5 308 000	4 738 000	4 664 000
Živonarodení	44 883	45 000	38 947	39 000
Zomretí	57 586	59 000	72 617	72 000
Prirodz. prírastok	-12 703	-14 000	-33 670	-33 000
Migrač. prírastok	4 617	2 000	4 700	2 000
Celkový prírastok	-8 086	-12 000	-28 970	-31 000
Populácia 65 + (%)	18,8	18,7	29,3	29,6

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Divinský Boris, 2007

1.4.2 Integrovaná politika

Ako uvádza Štefančík a Lenč predpokladom dosiahnutia úspešnej integračnej politiky je prijatie cudzincov zo strany autonómneho obyvateľstva. V roku 2009 vláda prijala Koncepciu integračnej politiky. Prijatie tohto dokumentu znamenalo pre Slovensko výrazný posun vo vývoji integračnej politiky. Tento akt vychádzal zo snahy

¹⁷ DIVINSKÝ, Boris. *Zahraničná migrácia v Slovenskej republike*. Bratislava : 2007, 68 s.

o tzv. harmonizáciu legislatívy s právnymi predpismi EÚ a vytváranie spoločnej integračnej politiky EÚ. Konceptia vznikla ako iniciatíva predstaviteľov odboru migrácie a integrácie cudzincov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny. Tento pomerne rozsiahly dokument dôkladne zachytáva požiadavky, ktoré plynú z integračného procesu. Problém integrácie je definovaný Konceptiou ako tzv. obojstranný proces. Do obojstranného procesu sú zahrnutí nielen cudzinci, ale aj domáce obyvateľstvo. Ďalej vymenúva jednotlivé orgány štátnej správy ako aj ich úlohy, ktoré plynú z integračného procesu. Okrem Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a Ministerstva vnútra SR k nim patria aj Ministerstvo zahraničných vecí, školstva, financií a kultúry Slovenskej republiky.¹⁸

Integračná politika je definovaná v niektorých medzinárodných dokumentoch. V nich je kladený dôraz na potrebu prijímania a realizovania integračných politík so zámerom spravodlivého zapojenia ľudí spolu s migrantami do spoločnosti. Spomenuté dokumenty, z ktorých integračná politika vychádza, sú:¹⁹

- Haagsky program,
- Štokholmský program,
- Európsky pakt o migrácii a azyle,
- Rámec pre integráciu príslušníkov tretích krajín do EÚ,
- Spoločná agenda pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín.

To, že môže byť migrácia pozitívna aj pre prijímaciu krajinu a dokáže nezanedbateľným percentom zvýšiť HDP krajiny, hovorí aj príklad Poľska, ktoré svoj hrubý domáci produkt úspešne zvyšuje príchodom ľudí zo susednej Ukrajiny. Na tomto príklade vidieť, ako je Poľsko na migrantov pripravené. Trh práce je pre imigrantov veľmi dôležitý, je základom dôstojného života a zabezpečuje oveľa lepšiu integráciu a splynutie s domácim obyvateľstvom. Preto by mali krajiny, ktoré imigrantov prijímajú, kontrolovať pracovný trh a najmä jeho negatívne stránky v podobe pracovných agentúr, ktoré často ľudí z tretích krajín zneužívajú.

Integrácia môže byť úspešná len vtedy, keď budú mať imigranti z tretích krajín tie isté podmienky na prácu, odmenu za prácu, zdravotnú starostlivosť a vzdelanie ako

---

¹⁸ ŠTEFANČÍK, Radoslav – LENČ, Jozef. *Migračná politika národných štátov*. Trnava : SSRP, 2011. 241 s. ISBN 978-80-969043-3-4

¹⁹ WEBEROVÁ, Zuzana. *HODNOCENÍ SOUČASNÉ AZYLOVÉ A INTEGRAČNÍ POLITIKY SLOVENSKA*. Praha: Diplomová práca, 2018. 92 s. [online]. Dostupné na: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/105014/120320491.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

domáce obyvateľstvo. Často sa o tom, či už v odborných kruhoch, médiách, ale aj medzi laickou verejnosťou hovorí ako o úplne samozrejmej veci, ale pripomínam to len preto, že sa tieto postupy často krát nedodržia ani v rámci Európskej únie. A prípadov je stále veľa. Na to, aby bola integračná politika úspešná je potrebné, aby nielen štátna správa, ale aj samosprávy, poprípade občianske združenia – pod odborným dohľadom ľudí, ktorí sa touto problematikou zaoberali a snažili sa na úrovni štátnych orgánov, bol o integrácii a imigrácii informovaný každý občan. Malo by to byť však formou seriózneho prezentovania, nie formou propagandy a vynucovania si názoru.

Konkrétny príklad v sektore zdravotníctva, kde sa prednostovia kliník sťažujú, že nemôžu dostatočne rýchlo prijať stredný zdravotnícky personál – zdravotné sestry, nakoľko obrovská byrokracia s uznávaním diplomov trvá rok a viac.

Čo sa týka konkrétnych odvetví trhu práce a pracovnej migrácie cudzincov počas pandémie COVID-19 na Slovensku sa zamestnávanie a udržanie si pracovného miesta dotklo najviac gastronomického sektoru, čiastočne automobilového priemyslu, určitých špecifických obchodných prevádzok, taxislužieb a naopak to takmer nepocítili také odvetvia ako napríklad: potravinársky priemysel, obchodné reťazce, poľnohospodárstvo a zdravotníctvo. Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky stavebníctvo medziročne vzrástlo o 13,3 % a tržby v oblasti cestovného ruchu, ktorý zahŕňa aj gastronomický sektor vplyvom druhej vlny pandémie 2021 klesli na úplné minimum a medziročne v roku 2022 vzrástli štvornásobne.

Tabuľka 3 Porovnanie tržieb 2021 – 2022

Porovnanie tržieb 2021 – 2022 tržby vo vnútornom obchode	
reštaurácia a pohostinstvá	+ 39,5 %
veľkoobchod	+ 24,6 %
maloobchod	+ 16,7 %
predaj a oprava motorových vozidiel	+ 14,3 %

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky

Integrácia a migrácia na Slovensko pre cudzincov nie je až taká zaujímavá v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ. Žiadosti cudzincov o povolenie na pobyt stúpajú veľmi pomaly. Podiel cudzincov na celkovom počte obyvateľov SR je iba 3,07 %²⁰, čo

²⁰ MEDZINÁRODNÁ ORGANIZÁCIA PRE MIGRÁCIU. *Migrácia na Slovensku* [online].

patrí medzi najnižšie v EÚ. Čo sa týka okolitých krajín v Rakúsku je to 11 % a v Česku 4 %, ²¹ pričom každý tretí cudzinec žije v Bratislave alebo v jej blízkom okolí. V alternatívnych médiách častokrát vidáme nepravdivé a neoverené informácie, ktoré vedú občanov Slovenskej republiky k extrémizmu. Z 50 000 cudzincov sa väčšina z nich stretla s nenávisťnými komentármi alebo aj fyzickými útokmi na ich osobu. Preto je veľmi dôležité, aby sa o cudzincoch a ich migrácii rozprávalo pravdivo neutrálne a komplexne.

Podľa posledných výsledkov prieskumu Eurobarometer iba štyria z desiatich občanov členských štátov Európskej únie považujú spôsob informovania o migrantoch o strany médií za objektívny. ²²

Zoznam zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily z dňa 28.01.2022 slúži na informovanie cudzincov, o aké pracovné miesta je najnižší záujem zo strany autochtónneho obyvateľstva na Slovensku. V zozname najčastejšie vidíme pracovné miesta ako zdravotná sestra (so špecializáciou ale aj bez nej), lekár bez špecializácie, sanitár, IT (programátor, vývojár), stavebný pracovník, operátor výroby na linkách, celkovo remeselníci (zvárač, maliar, obkladač, tesár) a vodiči (rušňovodič, vodič nákladného vozidla). ²³

1.5 Push a pull faktory

FAKTORY	
PUSH	PULL
<ul style="list-style-type: none"> • nedostatok pracovných príležitostí • nízka kvalita poskytovanej zdravotnej starostlivosti • strata majetku • rasová diskriminácia • znečistené životné prostredie • zlé podmienky bývania • vojna • zlá infraštruktúra 	<ul style="list-style-type: none"> • priaznivešie pracovné podmienky • možnosť slobodne vyjadriť svoje politické a náboženské presvedčenie • lepšia zdravotná starostlivosť • kvalitnejšie vzdelanie • lepšia ekonomická situácia v krajine • atraktívne klimatické podmienky • bezpečné prostredie • rodinné väzby.

Obrázok 1 Najčastejšie push a pull faktory

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Palát Milan, 2014, s. 710

[cit. 2022-04-15]. Dostupné na: <https://www.iom.sk/sk/migracia/migracia-na-slovensku.html>

²¹ MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Migrácia a integrácia v médiách – odporúčania pre novinárov* [online]. [cit. 2022-04-15]. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/informacie-cudzincov/migracia-integracia-mediach-odporucania-novinarov/>

²² Eurobarometer. [online]. [cit. 2023-06-27]. Dostupné na: <https://europa.eu/eurobarometer/screen/home>

²³ Zoznam zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily. [online]. [cit. 2023-06-27]. Dostupné na: https://www.upsvr.gov.sk/buxus/generate_page.php?page_id=806803

Existuje množstvo dôvodov, prečo ľudia opúšťajú svoju domovskú krajinu. Vysvetleniu a pochopeniu migrácie sa venuje viacero teórií ako makroekonomická teória nerovnováhy, teória duálneho trhu práce, teória svetového systému, teória sietí alebo teória push a pull faktorov.²⁴ V tejto časti práce si rozoberieme migráciu prostredníctvom teórie push a pull faktorov.

Jedným zo základných determinantov medzinárodných migrácie je bezpochyby aj teoretický model push-pull. Pohyb obyvateľstva sa prostredníctvom tohto teoretického modelu delí do dvoch skupín. Prvou skupinou je skupina push, ktorá migranta núti opustiť jeho rodnú krajinu. Druhou skupinou je skupina pull, ktorá priťahuje migranta do cieľovej krajiny.

Medzi hlavné pull faktory môžeme zaradiť finančné ohodnotenie a schopnosť posilať peniaze do domovskej krajiny, teda remitencie. Pre štátnych príslušníkov tretích krajín je práve ekonomická migrácia tým najčastejším pull faktorom.

Pre porovnanie môžeme aplikovať teóriu push pull faktorov na štátnych príslušníkov tretích krajín, od ktorých má Slovensko najväčší počet imigrantov. Najväčší počet imigrantov má Slovensko z Ukrajiny. Pre štátnych príslušníkov Ukrajiny je najviac zastúpeným push faktorom momentálne nestabilita a vojenský konflikt. Pull faktorom sú bezpečie a rodinné väzby, nakoľko sú blízko svojej domovskej krajiny.

Druhým štátom s najväčším podielom imigrantov na Slovenku je Srbsko. Pre imigrantov zo Srbska je hlavným pull faktorom vyššie platové ohodnotenie a viac príležitostí na pracovnom trhu. Minimálna mzda v Srbsku je aktuálne 460 eur mesačne²⁵, pričom na Slovensku je to 700 eur mesačne²⁶.

---

²⁴ *Topical issues of contemporary science*. [online]. 2016. [cit. 2023-06-27]. ISBN 978-0-9942661-1-8.

²⁵ *Serbia Gross Minimum Monthly Wages*. [online]. [cit. 2023-06-27]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/serbia/minimum-wages>

²⁶ *Slovakia Gross Minimum Monthly Wages*. [online]. [cit. 2023-06-27]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/slovakia/minimum-wages>

2 Cieľ, metodika práce a metódy skúmania

Cieľom tejto bakalárskej práce bude analyzovať vplyv pandémie COVID-19 na pracovný trh Slovenska a súvisiaci prílev migrantov do krajiny. Taktiež sa budeme zameriavať na slovenský pracovný trh, vďaka čomu si budeme vedieť lepšie predstaviť atraktivitu Slovenska pre imigrantov.

Prvá časť praktickej časti bude predovšetkým kvantitatívneho charakteru. Budeme skúmať štatistiky najmä z Úradu práce sociálnych vecí a rodiny, ale aj z iných inštitúcií ako napríklad: Medzinárodná organizácia pre migráciu alebo Európsky inštitút pre rodovú rovnosť.

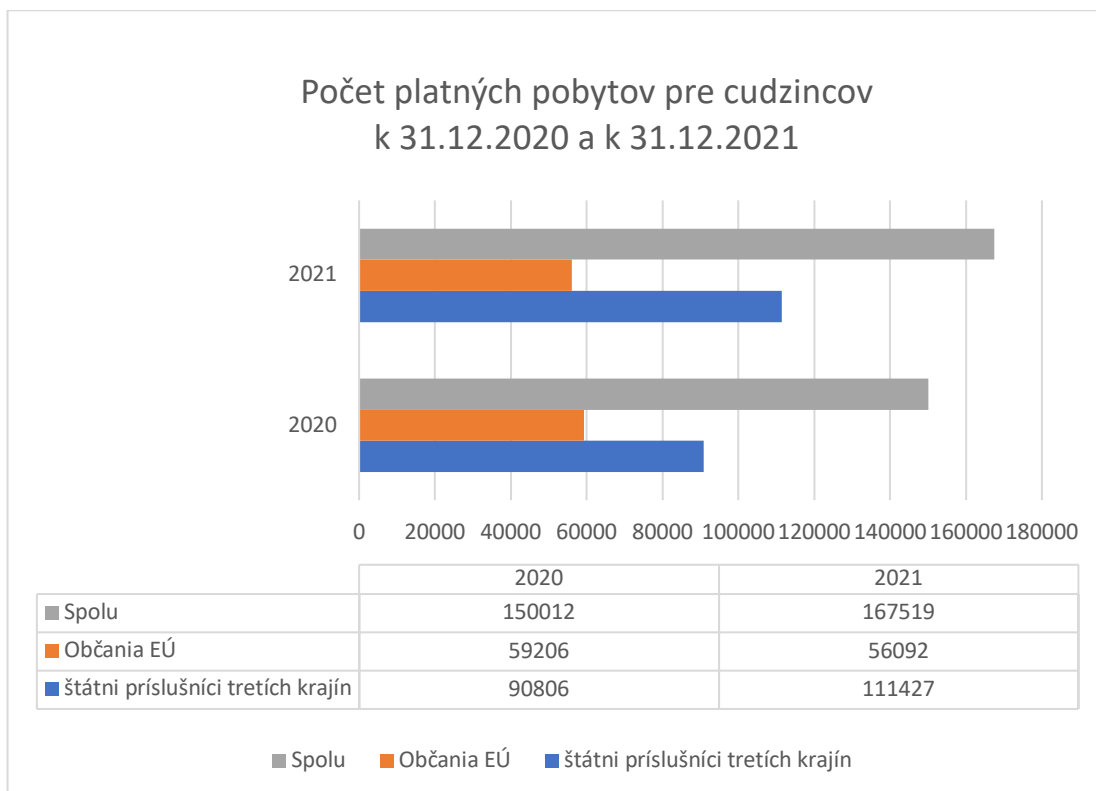
Druhá časť praktickej časti bude kvalitatívneho charakteru. Spočiatku by sme sa venovali integrácií cudzincov pred pandemiou COVID-19 a neskôr premostíme do súčasnej integrácie cudzincov na Slovensku. Najprv sa bude jednať o riadený rozhovor s cudzincami, ktorí odpovedali na otázky pre kritický magazín Menšinová politika na Slovensku, ktorý bol realizovaný s finančnou podporou Ministerstva spravodlivosti SR a taktiež respondentov, ktorí odpovedali na otázky pre Medzinárodnú organizáciu pre migráciu a pre besedu na tému integrácie cudzincov.

Následne priblížime problematiku pracovnej migrácie cudzincov počas pandémie COVID-19 v kontexte Slovenska, kde uvedieme niekoľko ďalších príkladov občanov tretích krajín žijúcich na Slovensku. Cieľom bude poukázať na faktory, ktoré mali vplyv na ich integráciu a zamestnanie na Slovensku v období pandémie. V nižšie uvedených konkrétnych príkladoch respondentov môžeme pozorovať rovnaký menovateľ problémov, ktorý súvisí nielen s jazykovou, ale aj s kultúrnou bariérou.

Hypotéza 1: Celkový počet pracovných miest sa znížil v nadväznosti s protipandemickými opatreniami.

Hypotéza 2: Migranti obsadzujú pracovné miesta a to spôsobuje nemožnosť sa zamestnať Slovákom.

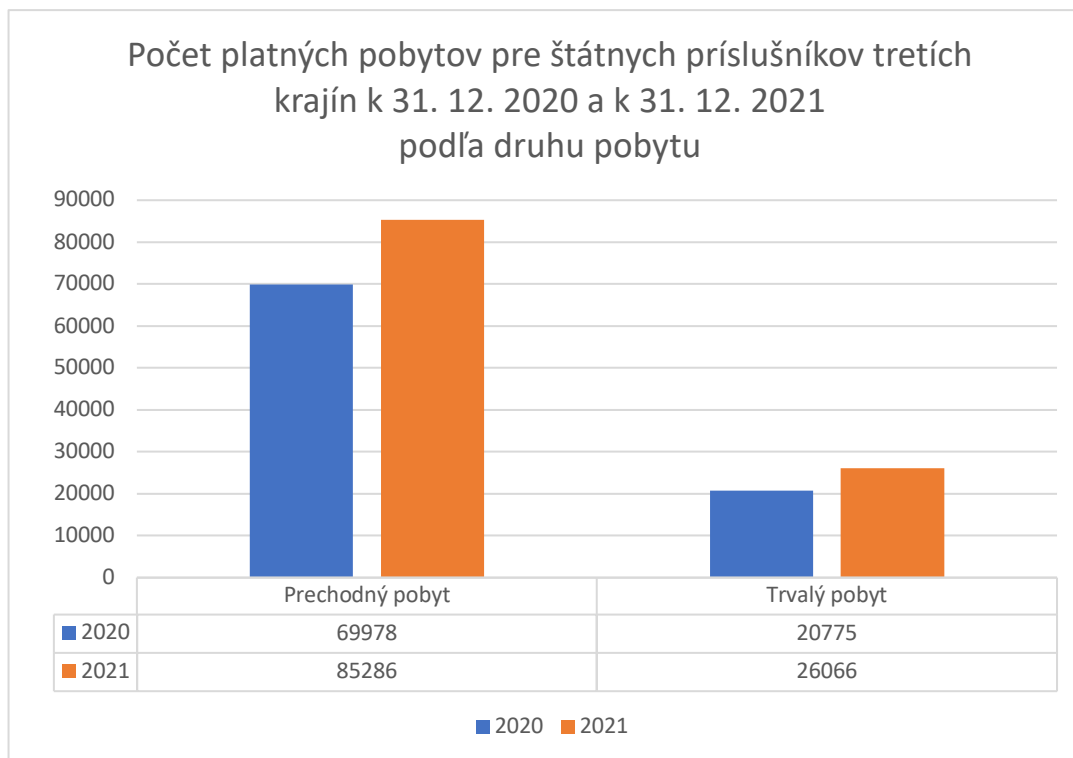
3 Výsledky práce a diskusia

Graf 3 Počet platných pobytov pre cudzincov k 31.12.2020 a k 31.12.2021

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z Úradu hraničnej a cudzineckej polície Slovenskej republiky

Slovensko je atraktívne najmä pre cudzincov z tretích krajín, kde sú platy podstatne nižšie. Ako môžeme vidieť na grafe, najvyšší počet platných pobytov evidujeme práve u občanov tretích krajín a to 202 233 za posledné dva roky a u občanov EÚ je to podstatne nižšie číslo – 115 298. Zároveň však môžeme pozorovať, že každoročne čísla stúpajú a nič nenasvedčuje tomu, že sa niečo v najbližšej dobe zmení. Je však dôležité poznamenať, že v množstve prípadov Slovensko neslúži imigrantom ako cieľová krajina ale len ako možnosť vstupu do EÚ.

Graf 4 Počet platných pobytov pre štátnych príslušníkov tretích krajín

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z Úradu hraničnej a cudzineckej polície Slovenskej republiky

Podľa uvedených číselných údajov z grafu je zrejmé, že počet platných pobytov za jeden rok stúpol, či už sa jednalo o trvalý alebo prechodný pobyt. Za rok 2020 sa štátnym príslušníkom tretích krajín udelilo 90 753 trvalých a prechodných pobytov, zatiaľ čo za rok 2021 sa tento počet zvýšil na 111 352.

Pre občana SR²⁷

Trvalý pobyt je pobyt občana spravidla v mieste jeho stáleho bydliska na území Slovenskej republiky. Občan má v tom istom čase iba jeden trvalý pobyt.

Prechodný pobyt je pobyt občana mimo miesta trvalého pobytu, kde sa občan dočasne zdržiava, ak má trvať viac ako 90 dní; prechodný pobyt je tiež pobyt občana trvalo žijúceho v zahraničí, ktorý má na území Slovenskej republiky trvať viac ako 90 dní.

²⁷ Zákona č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky

Pobyt štátneho príslušníka z tretej krajiny

Prechodný pobyt na účely podnikania, štúdia, zamestnania, osobitnej činnosti, zlúčenie rodiny a tak ďalej. Je omnoho jednoduchšie vybaviť prechodný pobyt ako trvalý pobyt.

Trvalý pobyt sa vybavuje najprv na 5 rokov, následne sa dá požiadať o neobmedzený.

3.1.1 Pobyt občana Európskej únie

Občan Európskej únie má právo zdržiavať sa na území Slovenska 3 mesiace bez nutnosti upovedomenia úradov. Stačí mu platný preukaz totožnosti alebo platný cestovný doklad.²⁸

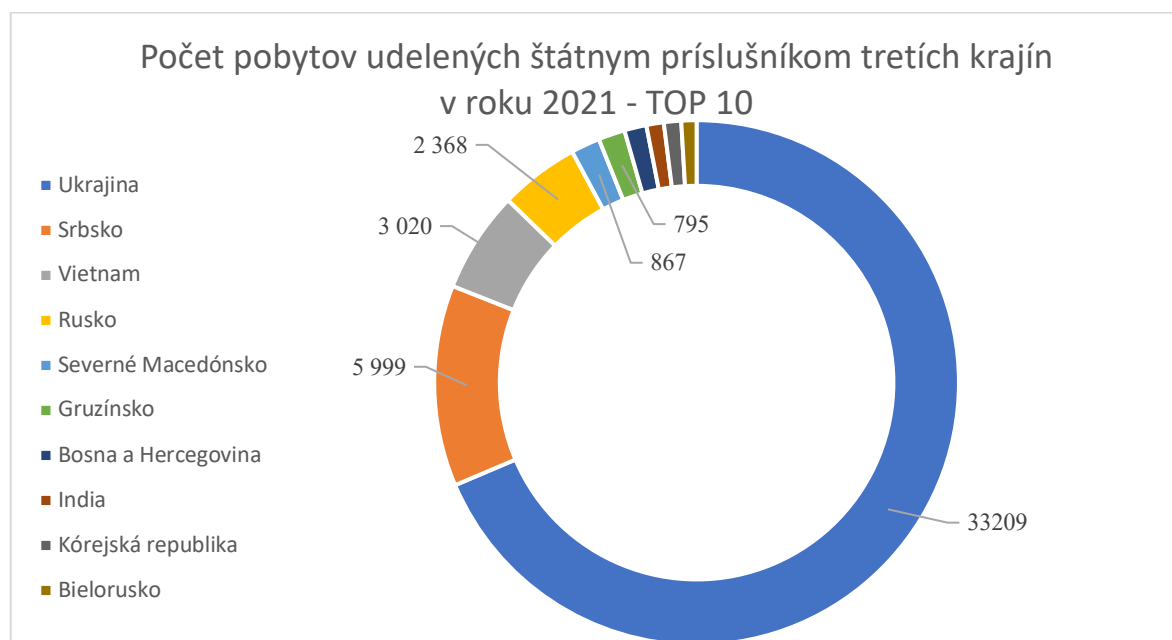

Graf 5 Počet platných pobytov pre štátnych príslušníkov tretích krajín

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z Úradu hraničnej a cudzineckej polície Slovenskej republiky

²⁸ MINISTERSTVO VNÚTRA SR. Pobyt cudzinca. [online]. [cit. 2022-04-19]. Dostupné na: <https://www.minv.sk/?pobyt-cudzinca>

Ako sme avizovali už v predošlých častiach práce, cudzinci z tretích krajín na Slovensko prichádzajú najmä kvôli lepšiemu zárobku a lepšej ekonomickej situácii. Na grafe môžeme vidieť dve časové linky a to rok 2020 a 2021. Za rok 2020 mali štátni príslušníci tretích krajín za najčastejší účel pobytu uvedené zamestnanie. Pobyt za účelom zamestnania uviedlo dokopy 24 216 cudzincov, pričom druhú najčastejšiu pracovnú pozíciu obsadilo podnikanie so 16 401 cudzincami. Najmenej ľudí uviedlo pobyt za účelom osobitnej lektorskej činnosti a to v počte 73. V roku 2021 sú údaje pomerne rovnaké, teda ak si odmyslíme prvú kategóriu podnikanie. Podnikanie sa z druhého miesta dostalo na prvé s 31 164 pobytmi za týmto účelom. Pobyt za účelom zamestnania sa znížil na 24 216.

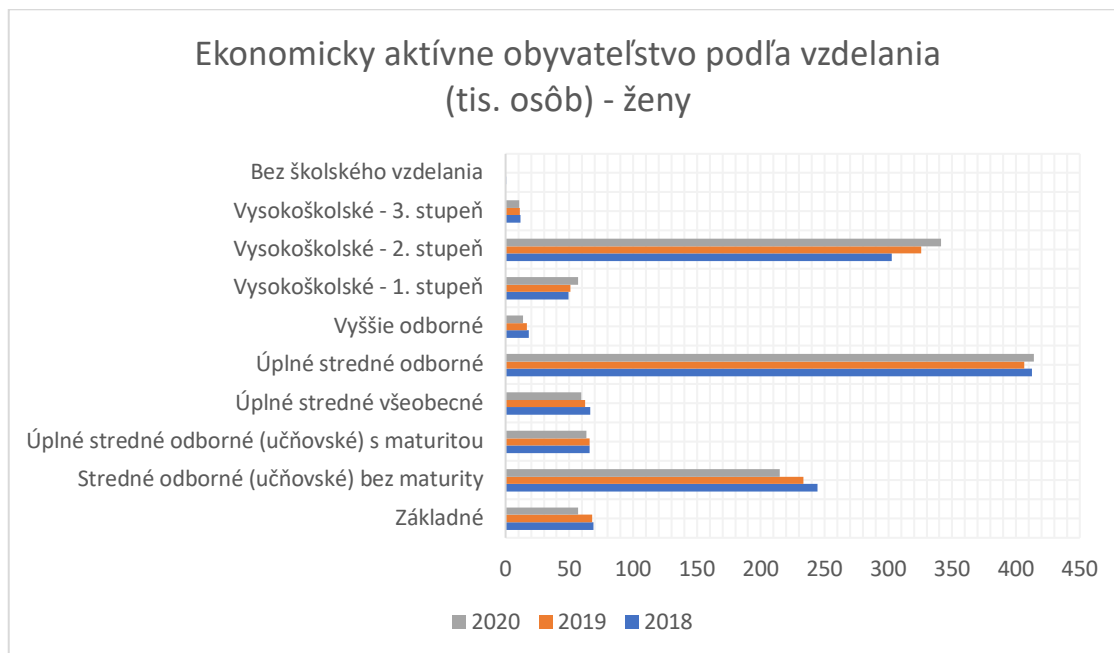

Graf 6 Počet pobytov udelených štátnym príslušníkom tretích krajín

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z Úradu hraničnej a cudzineckej polície Slovenskej republiky

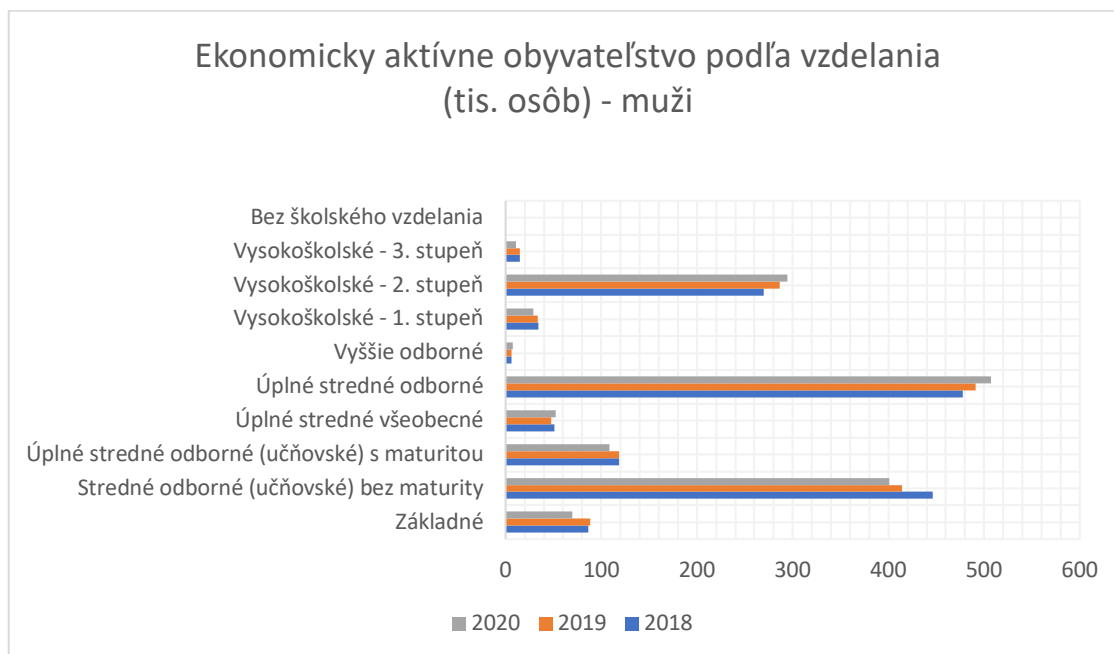
Graf zobrazujúci štátne príslušnosti cudzincov, ktorým bolo za rok 2021 udelené povolenie na pobyt. Dominujúce zastúpenie spomedzi cudzincov predstavujú práve občania Ukrajiny s počtom 33 209, čo predstavuje viac ako 60 % všetkých udelených pobytov toho roku. Druhé najvyššie zastúpenie majú štátni príslušníci Srbska s počtom 5 999 udelených pobytov. Na treťom mieste sa nachádza Vietnam s 3 020 udelenými pobytmi. Občania Ruskej federácie sú s počtom 2 368 na štvrtom mieste. Tieto údaje poukazujú na významnú úlohu, ktorú zohrávajú štátni príslušníci Ukrajiny v celkovom počte

udelených povolení na pobyt. Zároveň je zjavné, že Srbsko, Vietnam a Rusko majú tiež významné zastúpenie. Tieto informácie nám poskytujú pohľad na krajiny, z ktorých pochádza najväčšie zastúpenie cudzincov, ktorí sa rozhodli získať povolenie na pobyt na Slovensku.

Graf 7 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa vzdelania – ženy

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky

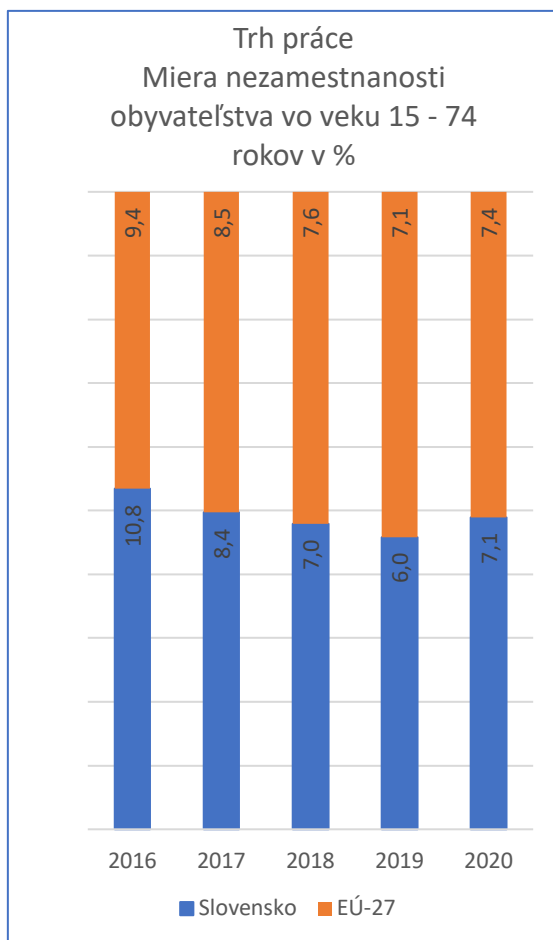

Graf 8 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa vzdelania – muži

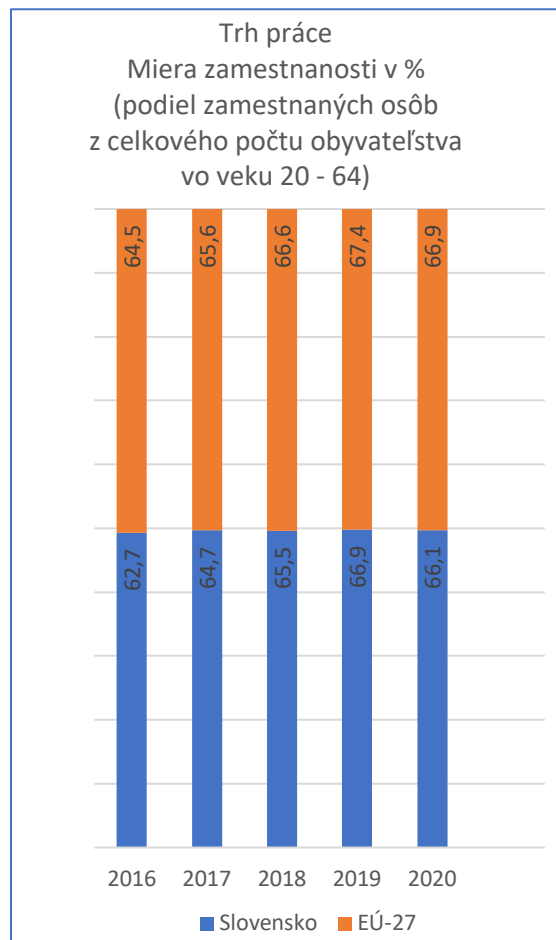
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky

Uvedené grafy poukazujú na ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa nadobudnutého vzdelania. Znázornené údaje sú uvádzané v tisíckach, pričom grafy sú rodovo rozlíšené. Porovnávané údaje sú v rozmedzí rokov 2018 až 2020, pričom rok 2018 možno považovať za posledný rok pred vypuknutím pandémie COVID-19, pretože v priebehu roku 2019 sa začali vyskytovať prvé prípady vírusových ochorení. V roku 2020 pandémia vyvrcholila nielen celosvetovo, ale aj v rámci územia Slovenskej republiky. Z uvedených údajov je teda zrejmé, že najdominantnejším údajom v rámci oboch grafov je nadobudnuté úplné stredoškolské odborné vzdelanie. Pri mužoch je tento údaj takmer o 100 tis. väčší t.j. 507,4 tis. a to v rozmedzí všetkých troch rokov. Pri Grafe č. 7 (muži) môžeme vidieť stúpajúci charakter pri nadobúdaní úplného stredného vzdelania v rozmedzí už vyššie uvedených rokov. Graf č. 6 (ženy) tieto údaje počas porovnávaných rokov majú skôr kolísavý charakter. Aj keď sú na prvý pohľad údaje v oboch grafoch veľmi totožné, paradoxom je, že pri ženách prevláda vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa, konkrétne v roku 2020 to bolo 341,3 tis., naopak pri mužoch je to stredné odborné (učňovské) vzdelanie bez maturity, a to 244,6 tis za rok 2018. Avšak všetky spomenuté nadobudnuté vzdelania sú v oboch prípadoch grafov najviac vyskytujúce sa. Naopak najmenej vyskytujúce sa nadobudnuté vzdelanie je vyššie odborné vzdelanie. U žien uvedené vzdelanie bolo zaznamenané v roku 2018, a to 18,3 tis., pričom u mužov tento počet v ani jednom roku nepresiahol 8 tisíc.

**Graf 10 Miera nezamestnanosti
na trhu práce vo veku 15 – 74 rokov**

**Graf 9 Miera nezamestnanosti
na trhu práce vo veku 20 - 64 rokov**

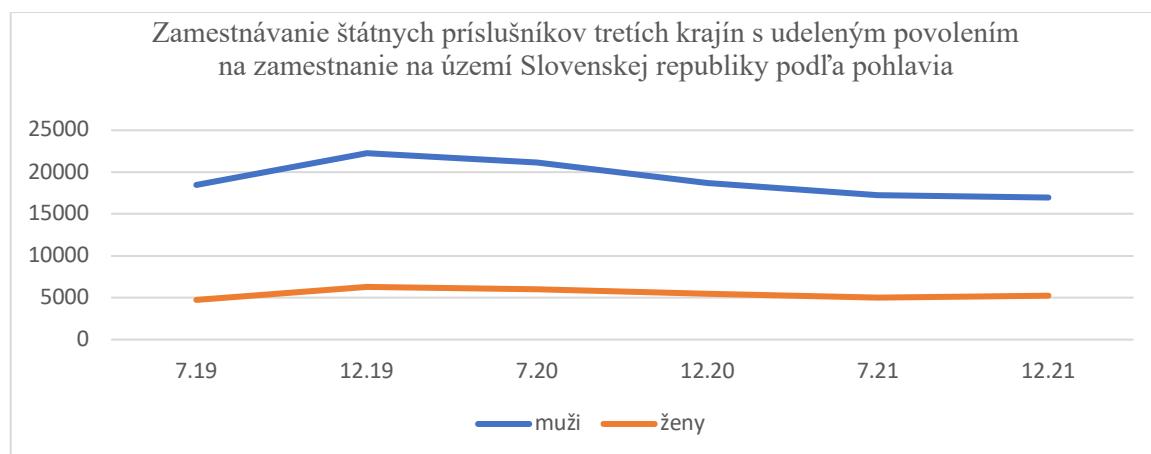
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa štatistického úradu SR

Grafy č. 9 a č. 10 znázorňujú údaje miery zamestnanosti a nezamestnanosti z rokov 2016 – 2020 v porovnaní Slovenskej republiky s EÚ-27. Z Grafu, kde je znázornená miera nezamestnanosti obyvateľstva vo veku 15 – 74 rokov, je zrejmé, že rok s najväčšou mierou nezamestnanosti je rok 2016 ale len v prípade Slovenska, ktorá je 10,8 %. Naopak najnižšia miera nezamestnanosti je zaznamenaná v roku 2019, rovných 6 %. Za rok 2020 táto miera nezamestnanosti mierne vzrástla na 7,1 %, čo je stále menej ako EÚ-27. Rovnaká vzorka a rovnaké roky boli vybrané aj pri miere zamestnanosti, kde bol zohľadnený podiel zamestnaných osôb z celkového počtu obyvateľstva vo veku 20 – 64 rokov. Miera zamestnanosti počas obdobia 2016 až 2019 mala tendenciu rásť pri oboch vzorkách, dalo by sa povedať, že hodnoty boli takmer rovnaké ako v prípade Slovenska tak v prípade EÚ-27. Zmena nastala v roku 2020 v oboch prípadoch, kedy miera

zamestnanosti na Slovensku mierne poklesla na 66,1 % a v rámci EÚ-27 na 66,9 %. Za jeden z dôvodov by sa dalo považovať aj fakt, že nárast COVID prípadov bol v tom období enormný. Zjavné to je aj v prípade predošlého grafu, kedy miera nezamestnanosti vzrástla o 1,1 % na území Slovenskej republiky.

Hypotéza 2: Migranti obsadzujú pracovné miesta a to spôsobuje nemožnosť sa zamestnať Slovákom.

Za posledné roky Slovensko eviduje zvýšený záujem o zamestnanie zo strany cudzincov. Na 36 pracujúcich Slovákov pripadá jeden zamestnaný cudzinec. Migranti na našom trhu sú aktuálne veľmi potrební nielen kvôli odlivu mladej pracovnej sily do zahraničia, ale aj kvôli starnutiu populácie. Slovensko od roku 2000 do roku 2015 opustilo 300 000 Slovákov. Vo veľkej miere sa jednalo o mladých ľudí do 30 rokov s vysokoškolským vzdelaním. Na základe údajov z OECD až 9,5 % slovenskej populácie žije v zahraničí, pričom priemer krajín OECD je 5.2 %. Čo sa týka samotného obsadzovania pracovných miest tak to, že migranti berú Slovákom pracovné miesta, nie je pravda. Ak chce zamestnávateľ prijať migranta z tretej krajiny, najprv musí upovedomiť úrad práce, ktorý skúma situáciu na trhu práce, či je možné na danú pozíciu umiestniť kandidáta evidovaného na úrade práce. Ak nie je nikto vhodný, zamestnávateľ môže prijať na voľné miesto migranta z tretej krajiny.

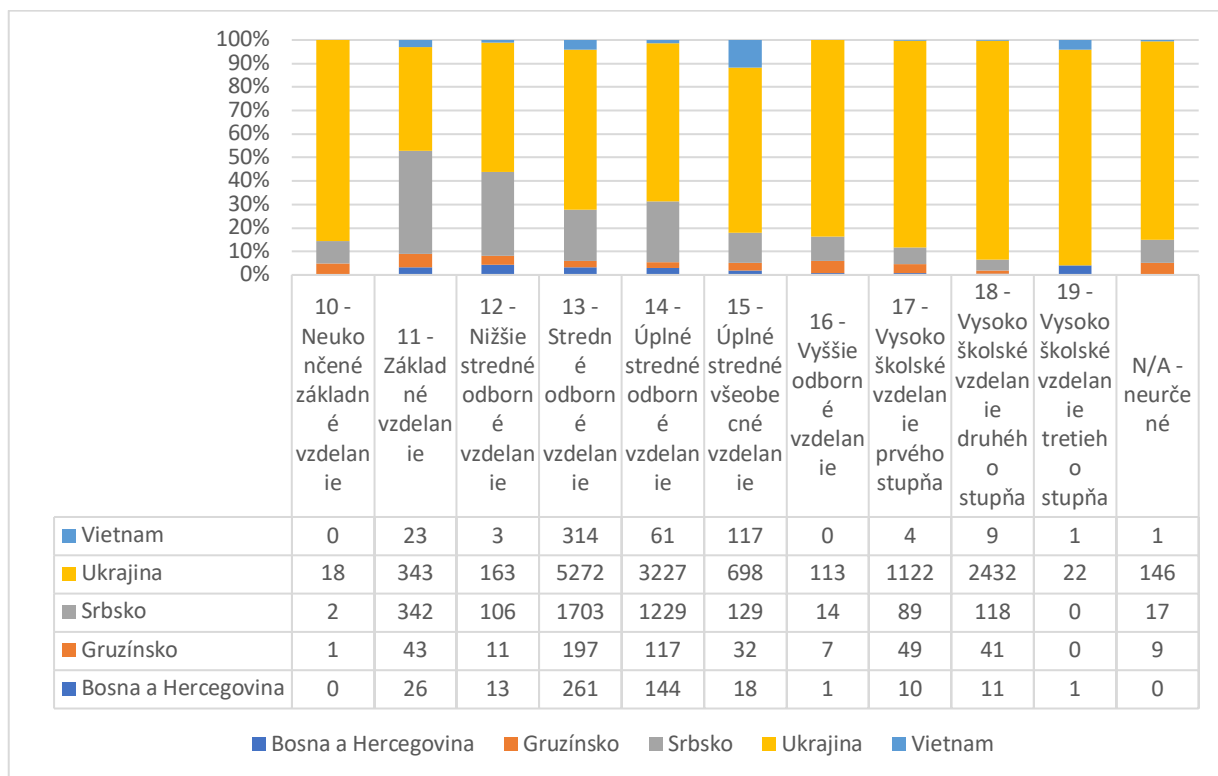

Graf 11 Zamestnávacie údaje štátnych príslušníkov tretích krajín s udeleným povolením na zamestnanie na území Slovenskej republiky podľa pohlavia

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR

Na grafe č. 11 sú znázornené hodnoty zamestnaných cudzincov podľa pohlavia za obdobie od júla 2019 do decembra 2021. Logickým predpokladom vývoja kriviek, ktoré znázorňujú Zamestnávacie údaje štátnych príslušníkov tretích krajín s udeleným povolením

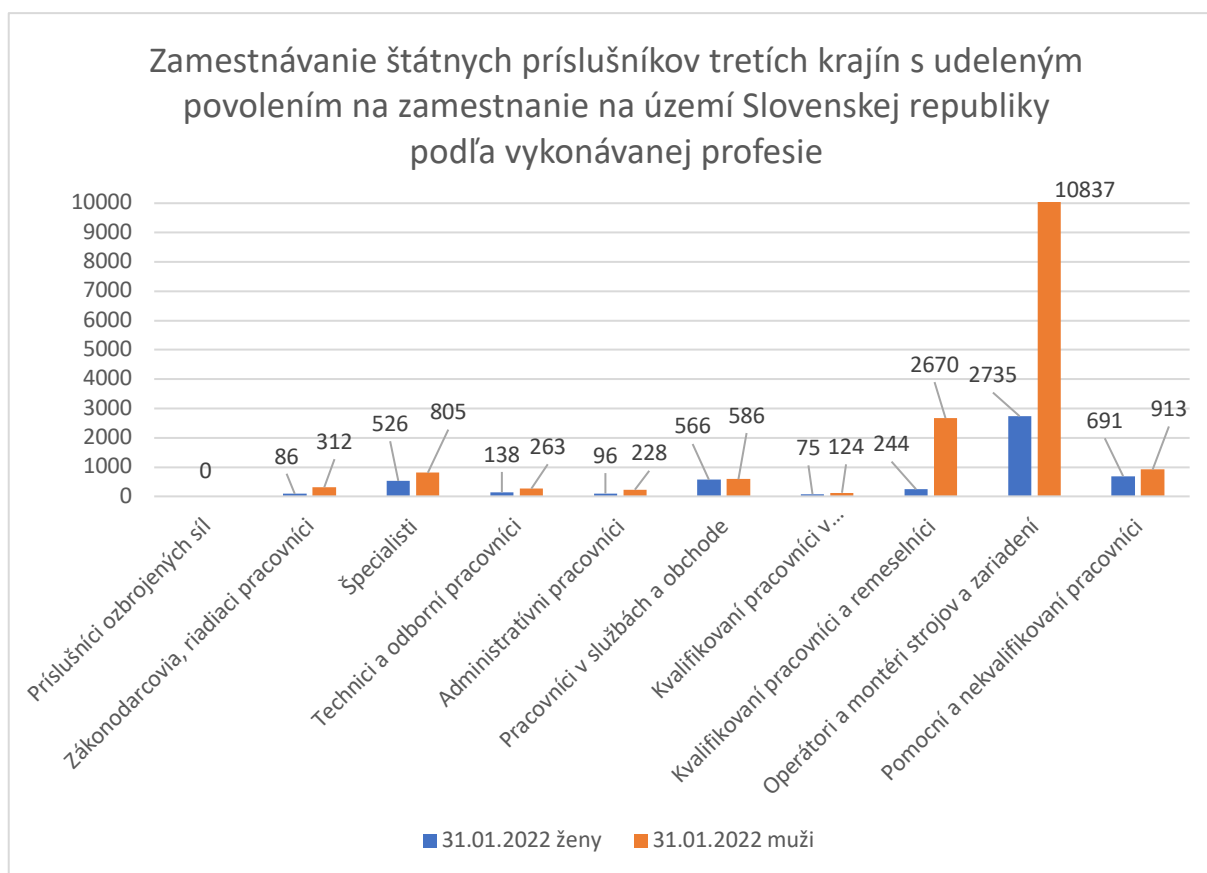
na zamestnanie na území Slovenskej republiky podľa pohlavia je, že počas zimných mesiacov, kedy boli prísnejšie protipandemické opatrenia, bude menej zamestnaných. Ako môžeme vidieť na grafe č. 11, tak prísnosť protipandemických opatrení na to nemala žiadny vplyv. Na grafe ďalej vidíme rozdelenie podľa pohlavia.

Graf 12 Zamestnávanie občanov tretích krajín na území Slovenskej republiky podľa stupňa vzdelania

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR

Graf č. 12 znázorňuje zamestnávanie občanov tretích krajín na území Slovenskej republiky podľa stupňa vzdelania. Zobrazuje krajiny: Vietnam, Ukrajina, Srbsko, Gruzínsko, Bosna a Hercegovina a zároveň prerozdeľuje občanov podľa najvyššieho dosiahnutého stupňa vzdelania. Na základe údajov vieme skonštatovať, že najviac ľudí, ktorí boli zamestnaní na Slovensku, pochádza z Ukrajiny a ich najvyššie dosiahnuté vzdelanie je stredné odborné vzdelanie. Z grafu je zrejmé, že najviac občanov tretích krajín, ktorí hľadajú na Slovensku zamestnanie, pochádza z Ukrajiny.

Graf 13 Zamestnávanie štátnych príslušníkov tretích krajín s udeleným povolením na zamestnanie na území Slovenskej republiky podľa vykonávanej profesie

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Štatistického úradu SR

Graf číslo 13 nám znázorňuje pracovné odvetvia, v ktorých sú štátni príslušníci tretích krajín zamestnaní k januáru 2021. Graf sme si rozdelili do dvoch kategórií: ženy a muži. Celkový počet žien z tretích krajín je 5 157 a celkový počet mužov z tretích krajín 16 738. Z grafu sme schopní vidieť, že štátni príslušníci tretích krajín inklinujú predovšetkým k manuálnym zamestnaniam. Jedná sa najmä o pozície operátorov výroby a montérov strojov a zariadení. Až 13 572 z celkového počtu 21 895 štátnych príslušníkov tretích krajín pracuje v tomto sektore.

Jedným z problémov, ktorému čelia migranti na Slovensku, je uplatnenie sa v sektore, v ktorom sú kvalifikovaní. Migranti nepracujú na pozíciách, na ktoré majú kvalifikáciu ale vykonávajú manuálnu prácu alebo prácu bez potreby kvalifikácie

a vzdelania. Hlavnými prekážkami sú neovládanie slovenského jazyka na dostatočnej úrovni a chýbajúce profesijné kontakty.²⁹

3.1.2 Názory respondentov na tému ich integrácie na Slovensku

Na začiatku pandémie COVID-19 vláda SR prestala udeľovať pobyty pre cudzincov. Na Slovensku preto nebolo možné požiadať o predĺženie povolenia na pobyt ale ani podať žiadosť o nový. V dôsledku tohto rozhodnutia sa v marci 2020 vytvorili neoficiálne organizácie na pomoc pre migrantov pod platformou s názvom „Koordinačná skupina – pomoc cudzincom v SR v čase koronavírusu“. Cieľom tejto platformy bolo pomáhať vláde SR s problematikami v oblastiach dobre známych pre tieto organizácie. Platforma sa urýchlene snažila vyriešiť právne problémy s platnosťou víz, stratou pobytu a s tým spojenú stratu zamestnania alebo zdravotného poistenia. Tieto problémy boli ale ťažko riešiteľné, nakoľko cezhraničný pohyb osôb bol zastavený alebo limitovaný.³⁰

Respondent č. 1

Jej rodičia sa rozhodli v roku 2009 emigrovať z Iránu na Slovensko. Robili si prieskum, ktorá krajina by pre nich bola najvhodnejšia pre život a rozhodli sa pre Slovensko. Keď prišli s jej rodinou na Slovensko, rodičia jej vysvetlili, že sa nejedná o dovolenku a bude sa musieť snažiť integrovať do našej spoločnosti, čomu v jej pätnástich rokoch ešte nerozumela. Ako vyzerali jej začiatky integrácie? Boli ťažšie, musela sa naučiť kultúru a jazyk, ktorý bol pre ňu najťažší. Na začiatku vedela len po anglicky ale mnoho mladých Slovákov sa hanbilo komunikovať v angličtine, nakoľko si mysleli, že ju neovládajú. Aktuálne má 26 rokov a vyštudovala u nás vysokú školu. Pracuje ako doučovateľka angličtiny, stand-up komička a taktiež účinkuje v divadle. Vedela by robiť tieto profesie aj v Iráne? Dalo by sa to ale bolo by to veľmi náročné. Veľa vecí je cenzurovaných, najmä vecí zo západnej časti sveta. Ako komička by si nemohla robiť srandu z vlády, nakoľko je to v Iráne trestné. Bratislavu vníma ako veľmi bezpečné miesto na život na rozdiel od Iránu.

---

²⁹LENNEROVÁ, Ivana –MATOUŠKOVÁ, Eleonóra –TRNOVSKÝ, Karol. Príčiny a dopady pracovnej migrácie. [online]. 2019. [cit. 2023-06-27].

³⁰BARGEROVÁ, Zuzana. *Dopad pandémie COVID-19 na život migrantov na Slovensku*. [online]. 2020.[cit. 2022-05-07]. Dostupné na: <https://mensinovapolitika.eu/dopad-pandemie-covid-19-na-zivot-migrantov-na-slovensku/>

Respondent č. 2

Olesia pochádza z Odesy na Ukrajine. Jej rodičia sa rozhodli poslať ju v sedemnástich študovať na Slovensko kvôli zložitej politickej a zlej ekonomickej situácii na Ukrajine. Slovensko si konkrétne vybrali kvôli nízkym nákladom na život a štúdiu. Študovať sa rozhodla v Nitre na poľnohospodárskej univerzite, čo sa jej nepodarilo dokončiť. Popri štúdiu pracovala brigádne na pásovej výrobe v Samsungu. Aká bola pre ňu integráciu na Slovensku? Bolo to náročné, nakoľko musela nechať všetkých priateľov a priateľa na Ukrajine. Veľmi ťažké pre ňu nespomínať svoj odchod pred jej blízkymi. Jednalo sa o to, že jej otec pracoval pre štát ako policajt a bol kontrolovaný. Prvky socializmu sa podľa nej na Ukrajine stále udržali. Olesia ma veľmi čistú slovenčinu a preto sa jej moderátor podcastu Jakub Lužina pýta, ako veľmi je nutná „kamufľáž“ na Slovensku. Kedysi nedávala najavo odkiaľ pochádza a kým dobre nevládala slovenský jazyk, tak sa občas dokonca hrala, že je nemá. V tom čase, keď študovala v Nitre, tak si Ukrajinky hľadali manželov kvôli vízam. Keď na univerzite prezradila, že je z Ukrajiny spolužiaci sa jej stránili. Aktuálne jej rodičia žijú taktiež na Slovensku – v Bratislave, no otec si zatiaľ prácu nenašiel, keďže prácu policajta vykonávať nesmie. Mama bola účtovníčka ale teraz si robí kurz v oblasti kozmetiky, aby sa tomu mohla na Slovensku venovať.

Respondent č. 3

Lionel ovláda 4 jazyky ale slovenčina bola preňho najťažšia. Sám podotkol, že slovenský jazyk je jeden z troch najťažších na svete. Lionel sa učil jazyk za pochodu, neabsolvoval žiaden kurz ani školu. Pochádza zo západnej Afriky, konkrétne z Pobrežia Slonoviny. Táto oblasť je známa najmä kvôli signifikantným množstvám ropy a zemného plynu. Ako malý nemusel chodiť do školy pravidelne. Má troch bratov a tvrdú výchovu od jeho mami. Po maturite študoval vo Francúzsku a uvedomuje si, že nie každému je daná takáto príležitosť. Neskôr študoval vo Švédsku ekonomiku a manažment vďaka Erasmu. Tam sa stretol s mladou Slovenkou, s ktorou sa neskôr oženil. Aká je podľa neho kultúra na Slovensku? Podľa neho sú Slováci veľmi konzervatívny. „Najprv ich musíte spoznať a snažiť sa získať si ich no je to zložitejšie kvôli predsudkom.“ Stretol sa s rasizmom alebo so xenofóbiou? Našťastie to nezažil, aj keď vie, že tu rasizmus je. „Musíme urobiť všetko preto, aby sa študenti vzdelávali a vedeli o tom, že tí ľudia sú normálni ako každý iný, platia dane a zúčastňujú sa sociálneho života na Slovensku.“ Čo sa mu páči na Slovensku? Život na Slovensku mu vyhovuje. Žije tu 16 rokov a už si zvykol na jazyk, mentalitu,

prostredie a Slovenskú kuchyňu. Vracia sa na Pobrežie Slonoviny? Áno, každý druhý rok. Vždy má veľkú radosť, keď sa vráti do rodnej zeme no už sa cíti byť Slovákom.

Respondent č. 4

Viktória pochádza z Ukrajiny z mesta Odesa. Na Slovensku žije už 13 rokov. Prišla sem kvôli tancu a je držiteľka 14 titulov majsterky Slovenska v párových tancoch. Na Slovensko prišla, keď mala 19 rokov s rodičmi. Po konzultácii s nimi sa rozhodli na Slovensku zostať.

Respondent č. 5

Je odborník ekonomického ústavu Slovenskej akadémie vied a univerzitný profesor. Na Slovensko prišiel koncom osemdesiatych rokov, konkrétne do Banskej Bystrice, kde začal študovať na ekonomickej fakulte. Československo v tej dobe poskytovalo štipendium, ktoré využil. Neskôr sa mu vyskytla možnosť študovať na doktorandskom štúdiu na Ekonomickej univerzite na Národohospodárskej fakulte. Má tu pracovné a taktiež priateľské zázemie a preto považuje Slovensko za svoju domovinu.

Respondent č. 6

Na Slovensko prišiel koncom osemdesiatych rokov študovať žurnalistiku. Po skončení vysokej školy sa mal vrátiť do Vietnamu no medzitým prišla nežná revolúcia a vyskytli sa príležitosti na podnikanie a lepší život. Najprv začal podnikáť s textilom. Dnes zastupuje vietnamskú obchodnú komoru, je súdnym tlmočníkom, sprevádza oficiálne delegácie a taktiež úspešne podniká v gastronómii. Na Slovensku si našiel ženu Máriu, s ktorou si založil rodinu. Za domov považuje Slovensko, teda krajinu, kde má svoju rodinu.

Respondent č. 7

Aktuálne býva v Žiline, kde aj učí na Žilinskej univerzite angličtinu, odbornú angličtinu a popritom študuje na doktorandskom štúdiu. Na Slovensko prišla v roku 2010 vďaka štipendiu. Najťažší pre ňu bol jednoznačne jazyk. Druhá vec, s ktorou sa ťažko stotožňovala, je zima, ktorú pred tým nepoznala. Negatívne zážitky z integrácie nepocítila. Ako sama hovorí, stačilo sa jej usmiať, povedať „Dobrý deň“ a osoba, s ktorou viedla dialóg sa taktiež usmiala. Namiesto internátu bývala v slovenskej rodine, ktorá žila na dedine. Na Slovensku je zatiaľ spokojná a nikam sa v blízkej dobe nechystá.

Respondent č. 8

Z Afganistanu utiekol pred vojnou. Narodil sa a vyrastal vo vojnovom prostredí. Slovensko si vybral cielene kvôli známotiam, ktoré tu mal a kvôli štúdiu. Najprv došiel do Bratislavy a chcel sa ubytovať v hoteli. V hoteli mu ale povedali, že jeho 250 mariek mu bude stačiť len na 3 dni a tak sa ozval známym, ktorí mu odporučili odísť z Bratislavy, najlepšie do Trnavy, kde sa nachádza afganská komunita. Známi mu pomohli vybaviť prenájom a aj prácu skladníka, čo mu pomohlo v zdokonaľovaní jazyka. Podarilo sa mu doštudovať žurnalistiku a začal pracovať pre Slovenskú televíziu, kde mal sedem rokov vlastnú reláciu. V roku 2015 skončil so žurnalistikou a rozhodol sa pomáhať počas utečeneckej krízy na Balkáne. Odvtedy má neziskovú organizáciu, ktorá sa zaoberá touto problematikou.

3.1.3 Názory respondentov na tému ich integrácie na Slovensku počas COVID-19

Napriek vyjadreniu, že pandémiu zvládli cudzinci po všetkých stránkach pomerne dobre, vyskytli sa aj problémy, na ktoré by sme chceli poukázať. Začali by sme s rusko-ukrajinskou rodinou s dieťaťom, ktoré malo poruchu autistického spektra. Rodina využívala služby v domove sociálnych služieb, kde mala dieťa umiestnené do dennej starostlivosti. Táto skutočnosť sa ale zmenila nariadenými pandemickými opatreniami, kedy boli nútení opateru dieťaťa zabezpečiť v rámci ošetrovania člena rodiny. Táto situácia nebola zriedkavým prípadom ani medzi obyvateľmi Slovenska.

Avšak za najviac vyskytujúci sa problém by sa dala považovať strata zamestnania či samotné ohrozenie sociálneho statusu. S týmto prípadom je prepojený príklad dvoch ukrajinských sestier, ktoré v dôsledku opatrení prišli o zamestnanie. Pred pandémiou pracovali ako upratovačky v hoteli, avšak v dôsledku straty zamestnania si dotyčné našli novú prácu vo fabrike. Ďalšie prípady preradenia cudzincov do iného zamestnania neboli pre všetkých pozitívne. Mnohí sa v dôsledku pandémie báli o svoje zdravie a nechceli sa nechať vystaviť nákaze v novej práci. Berúc do úvahy túto skutočnosť, tu nastával ďalší problém. Cudzinci pracujúci na území Slovenska by v dôsledku straty zamestnania následne prišli aj o pobyt a boli by nútení bez ohľadu na to, aké vzťahy si za ten čas vybudovali, či nadobudli majetok, museli by opustiť územie Slovenska a vrátiť sa do svojej rodnej krajiny. Samotná zmena zamestnania je z hľadiska administratívy veľmi zdĺhavý proces a v porovnaní s občanmi Slovenskej republiky je táto byrokracia značne komplikovanejšia.

Respondent Maxim z Ruska pochádza z Petrohradu, kde žijú aj naďalej jeho rodičia. Časť jeho rodiny žije v New Yorku a časť v severnom Taliansku. Na území

Slovenskej republiky má síce trvalý pobyt, no občianstvo stále ruské. Čo sa týka integrácie zo strany úradov, v súvislosti s vybavením trvalého pobytu alebo založením s. r. o. sa preňho nevyskytli žiadne väčšie problémy. S manželkou vedú síce mierne utiahnutý život ale s komunikáciou s okolím a komunikáciou ako takou nemajú problém. Počas posledných troch rokov pobytu v Bratislave neuvádzajú žiaden problém alebo konflikt na ich osobu či už počas dňa alebo noci.

Ďalším respondentom je Omid z iránskeho mesta Mašhad, ktoré má viac ako 5 miliónov obyvateľov. Omid žije na Slovensku v Bratislavskom Starom Meste už niekoľko rokov spolu so svokrovcami, ktorí sú na dôchodku. Svokra pracovala ako učiteľka a svokor ako stavebný inžinier, ktorý v rámci svojej profesie pôsobil vo viacerých krajinách vrátane stredoázijských republík ZSSR a preto sa môže so susedmi a kamarátmi Slováckmi v strednom veku porozprávať po rusky. Čo sa týka integrácie na Slovensku, tá prebiehala v podstate bez akýchkoľvek problémov. Úspešne sa podarilo vybaviť trvalý pobyt aj napriek tomu, že občianstvo ostalo iránske. Vďaka trvalému pobytu na území Slovenskej republiky majú umožnené cestovať bez víz do všetkých krajín EÚ. Bezproblémové uvádza aj vybavenie živnostenského oprávnenia. Omid uvádza, že medzi Slováckmi má veľa priateľov a nemal problémy so začlenením sa. Napriek tomu, že je moslim rovnako ako takmer 90 % iránskej populácie, odsudzuje fanatický Islam. Pracovne chodí často do Viedne a z jeho hľadiska je integrácia na Slovensku veľmi podobná tej rakúskej, čo absolvovali jeho krajanovia, akurát tá slovenská je o niečo viac byrokratická a úradníci sú o niečo pomalší. S nenávisťami prejavmi sa ešte nestretol. Tieto dva príklady migrácie by sa dali považovať za takmer ideálne, avšak nie vždy to takto je.

Skúsenosti cudzincov sú rôzne a sú aj negatívne, napríklad ak sa jedná o nevyplatenie mzdy. V tomto prípade nejde o nevyplatenie mzdy jednému cudzincovi ale hneď niekoľkým. Paradoxom je, že zamestnávateľ si nárokoval o finančný príspevok v rámci štátneho projektu s názvom Prvá pomoc. Projekt mal zabezpečiť udržateľnosť zamestnanosti v období či už mimoriadnej situácie, núdzového alebo výnimočného stavu. Dôvodom takéhoto správania sa zamestnávateľa môže byť aj skutočnosť, že štát ako taký spätne nevykonáva kontrolu toho, či daný zamestnávateľ príspevok od štátu určený zamestnancom vyplatil. Rovnako neexistuje žiaden takzvaný mechanizmus, ktorý by pomohol zamestnancom dlžnú sumu od zamestnávateľa vymáhať napriek existencii všeobecného právneho postupu. Za ďalšie, v prípade rozhodnutia cudzinca riešiť takúto situáciu prichádza cudzinec na dva problémy, a to administratívna náročnosť a obavy z postihu a prípadných následkov od zamestnávateľa.

Žiaľ, cudzinci sa stretávajú aj so závažnými zdravotnými problémami. Napríklad v tomto prípade ide o cudzinca, ktorému zlyhávajú obličky, pričom jeho zdravotný stav sa v priebehu krízy zhoršil. Dotyčný žije na území Slovenskej republiky približne 25 rokov a aj napriek tomu stále nemohol požiadať o občianstvo. Jeden z problémov v tomto prípade je fakt, že platnosť cestovného pasu dotyčnému respondentovi končí, avšak jeho rodná krajina od obdobia krízy prestala vydávať cestovné pasy cez zastupiteľské úrady. Jediná možnosť ako si cestovný pas vybaviť, je vycestovať a podať žiadosť na území rodného štátu. Respondent tak nemá jediný problém zdravotný, ale ešte aj ten, že vďaka zhoršenému zdravotnému stavu nie je spôsobilý vycestovať, aby mohol podať žiadosť a teda hrozí, že príde o doklad totožnosti a ešte aj o pobyt na území Slovenska a o zdravotné poistenie.

Jedným z problémov cudzincov je, že väčšina z nich sa buď nemohla vídať so svojimi vlastnými rodinami alebo nemali vidinu vycestovania do domoviny v blízkom období. Ako konkrétny príklad uvádzam prípad muža z Argentíny, ktorý sa obáva, že už nie je možnosť, aby videl svojich osemdesiatročných rodičov. Dôvodom je najmä pokles príjmov a nejasná budúcnosť. Ďalší z respondentov svoju rodinu nevidel už rok a 5 mesiacov. Mladú ženu zo Srbska, ktorá je už aj matka trápí, že spolu s manželom nevideli svoje rodiny a nemohli ich ani navštíviť. V mnohých prípadoch sú prekážkami najmä administratívne a finančné prekážky. V prípade možností sa snažia komunikovať s rodinou aspoň cez Skype.

Záver

Cieľom tejto bakalárskej práce bolo analyzovať vplyv pandémie COVID-19 na pracovnú migráciu na Slovensku. Analyzovali a porovnávali sme rozličné údaje, aby sme boli schopní zodpovedať stanovené hypotézy.

Bakalársku prácu bolo potrebné rozdeliť do dvoch celkov. Prvá časť sa týkala teoretických východísk a analýzy súčasného stavu, čo bolo potrebné vymedziť pre pochopenie danej problematiky. Teoretická časť sa zaoberala začiatkami a nástupom ochorenia COVID-19, migračnou politikou a možnou predikciou vývoja migrácie v najbližších desaťročiach. V ďalšej časti sme sa venovali praktickej časti, a to stanovením dvoch hypotéz. Hypotéza č. 1 sa zaoberala počtom pracovných miest a ich znížením v nadväznosti s protipandemickými opatreniami. Túto hypotézu sme na základe zistených údajov potvrdili, pretože v čase pandémie, bolo nevyhnutné zatváranie podnikov, aby sa zabránilo rýchlemu šíreniu vírusu. To spôsobilo, že mnohé organizácie prišli o svoje zisky a boli nútené pristúpiť k prepúšťaniu zamestnancov, z toho dôvodu je vhodné skonštatovať, že sa nevytvárali nové pracovné miesta kvôli neistému budúcemu vývoju. Hypotéza č. 2, ktorej sme sa venovali tvrdila, že migranti obsadzujú pracovné miesta a to spôsobuje nemožnosť sa zamestnať Slovákom. Následne sme boli schopní hypotézu vyvrátiť, pretože vďaka údajom sme zistili, že Slovensko má dostatok pracovných miest aj v prípade, že by niektoré miesta cudzinci obsadili.

Zoznam použitej literatúry

- [1.] AUTORSKÝ KOLEKTÍV RÚZ - *Cudzinecká politika, zamestnávanie cudzincov a prisťahovalcov a aktivity zamerané na motivovanie zahraničných študentov k štúdiu v SR*. [online]. [cit. 2022-04-27]. Dostupné na:
https://www.ia.gov.sk/data/files/np_PKSD/Analyzy/RUZ/RUZ_AV_Cudzineckapolitika_final_.pdf
- [2.] BAKOŠOVÁ, Andrea - BULLA, Róbert - BUGÁR, Štefan - KOZÁROVÁ, Eva. *Pracovná migrácia z tretích krajín a jej vplyv na trh práce v SR I.: národný projekt (odborná analýza a identifikácia spoločenských výziev)*. [online]. 2019. 459 s. [cit. 2022-03-03]. Dostupné na:
https://www.ia.gov.sk/data/files/np_PKSD/Analyzy/Stat/Pracovna_migracia_z_tretich_krajin_a_jej_vplyv_na_trh_prace_v_SR_I._NP_PKSD.pdf
- [3.] BARGEROVÁ, Zuzana. *Dopad pandémie COVID-19 na život migrantov na Slovensku*. [online]. 2020. [cit. 2022-05-07]. Dostupné na:
<https://mensinovapolitika.eu/dopad-pandemie-covid-19-na-zivot-migrantov-na-slovensku/>
- [4.] DIVINSKÝ, Boris. *Migračné trendy v Slovenskej republike po vstupe krajiny do EÚ (2004 – 2008)*. [online]. 2009. [cit. 2023-06-27]. Dostupné na:
<https://www.iz.sk/download-files/sk/iom/iom-migracne-trendy-v-sr-2004-2008.pdf>
- [5.] DIVINSKÝ, Boris. *Zahraničná migrácia v Slovenskej republike*. Bratislava, 2007, 68 s. Dostupné na: <https://www.iz.sk/download-files/sk/iom/sfpa-boris-divinsky-Zahranicna-migracia-v-Slovenskej-republike>
- [6.] *Eurobarometer*. [online]. [cit. 2023-06-27]. Dostupné na:
<https://europa.eu/eurobarometer/screen/home>
- [7.] Európska únia. *Schengen: európsky priestor bez hraníc*. [online]. [cit. 2022-03-27]. Dostupné na:
<https://www.europarl.europa.eu/news/sk/headlines/security/20190612STO54307/schengen-europsky-priestor-bez-hranic>

- [8.] GUZI, Martin - FABO, Brian. *Employ Slovakia final report*. [online]. Luxemburg : ESPON projects, 2021. 52 s. [cit. 2022-02-17]. ISBN 978-2-919816-00-2. Dostupné na: <https://www.espon.eu/sites/default/files/attachments/EMPLOY-Slovakia.pdf>
- [9.] HERIBAN, Richard. *The relation between COVID incidence and internal mobility in districts in Slovakia*. [online]. 2021. [cit. 2023-06-27]. Dostupné na: https://www.prog.sav.sk/wp-content/uploads/Heriban_The-relation-between-COVID-incidence-and-internal-mobility-in-districts-in-Slovakia.pdf
- [10.] KREMSKÝ, Peter. *Talenty pre Slovensko*. [online]. 2015. [cit. 2023-06-27]. Dostupné na: <http://alianciapas.sk/wp-content/uploads/2015/12/Talenty-pre-Slovensko.pdf>
- [11.] LENNEROVÁ, Ivana –MATOUŠKOVÁ, Eleonóra –TRNOVSKÝ, Karol. *Príčiny a dopady pracovnej migrácie*. [online]. 2019. [cit. 2023-06-27]. Dostupné na: https://www.derivat.sk/files/2019%20financne%20trhy/FT_2_2019%20Ivana%20_Priciny%20a%20dopady%20migracie.pdf
- [12.] MEDZINÁRODNÁ ORGANIZÁCIA PRE MIGRÁCIU. *Migrácia na Slovensku* [online]. [cit. 2022-04-15]. Dostupné na: <https://www.iom.sk/sk/migracia/migracia-na-slovensku.html>
- [13.] MIGRANT INTEGRATION POLICY INDEX. [online]. [cit. 2022-04-17]. Dostupné na: <https://www.mipex.eu/slovakia>
- [14.] MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Migrácia a integrácia v médiách – odporúčania pre novinárov*. [online]. [cit. 2022-04-15]. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/informacie-cudzincov/migracia-integracia-mediach-odporucania-novinarov/>
- [15.] MINISTERSTVO VNÚTRA SR. *Pobyt cudzinca*. [online]. [cit. 2022-04-19]. Dostupné na: <https://www.minv.sk/?pobyt-cudzinca>
- [16.] Oficiálna stránka Úradu práce sociálnych vecí a rodiny
- [17.] PALÁT, Milan. *PŘÍČINY VZNIKU MIGRACE A REFLEXE SOUVISEJÍCÍCH TEORIÍ*. [online]. Brno : Mendelova univerzita v Brně, 2014. [cit. 2023-06-27].

Dostupné na:

https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/48596005/091_2014.pdf

- [18.] *Serbia Gross Minimum Monthly Wages*. [online]. [cit. 2023-06-27]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/serbia/minimum-wages>
- [19.] *Slovakia Gross Minimum Monthly Wages*. [online]. [cit. 2023-06-27]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/slovakia/minimum-wages>
- [20.] Štatistický úrad SR
- [21.] ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. *Sčítanie obyvateľov, domov a bytov*. [online]. [cit. 2021-02-20]. Dostupné na: <https://www.scitanie.sk/>
- [22.] ŠTEFANČÍK, Radoslav – LENČ, Jozef. *Migračná politika národných štátov*. Trnava : SSRP, 2011. 241 s. ISBN 978-80-969043-3-4.
- [23.] TOMŠÍK, Robert, et al. *Pohľad rodičov na vzdelávanie počas pandémie covid-19 na Slovensku – porovnanie rodičov detí so špeciálnymi potrebami a rodičov detí bez identifikovaných špeciálnych potrieb*. Brno : Pedagogická orientace, 2020. [cit. 2022-02-15]. ISSN 1805-9511.
- [24.] *Topical issues of contemporary science*. [online]. 2016. [cit. 2023-06-27]. ISBN 978-0-9942661-1-8. Dostupné na: https://www.researchgate.net/profile/Venelin-Terziev/publication/317730077_Social_Policy_as_Theory_and_Practice_in_Bulgaria/links/594acf95aca2723195de8342/Social-Policy-as-Theory-and-Practice-in-Bulgaria.pdf#page=48
- [25.] Uznesenie vlády SR č. 846 z dňa 16.01.1993- Zásady migračnej politiky
- [26.] WEBEROVÁ, Zuzana. *HODNOCENÍ SOUČASNÉ AZYLOVÉ A INTEGRAČNÍ POLITIKY SLOVENSKA*. Praha: Diplomová práca, 2018. 92 s. [online]. Dostupné na: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/105014/120320491.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- [27.] *Základné pojmy v oblasti migrácie a integrácie cudzincov*. [online]. [cit. 2023-06-27]. Dostupné na: <https://www.iom.sk/sk/pre-media/zakladne-pojmy-o-migracii.html>

- [28.] Zákona č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky
- [29.] *Zoznam zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily*. [online]. [cit. 2023-06-27].
Dostupné na: https://www.upsvr.gov.sk/buxus/generate_page.php?page_id=806803